

POSTANOWIĆ (1453) *vb pf*

Oba o oraz a jasne (w tym w a 15 r. błędne znakowanie).

inf postanowić (273). *♦ fut 1 sg* postanowię (27). *♦ 2 sg* postanowisz (25). *♦ 3 sg* postanowi (52). *♦ 1 pl* postanowiemy (6) *ComCrac*, *KwiatKsiąż*, *BudNT*, *SarnStat* (3), postanowimy (5) *BielSat*, *ModrzBaz*, *BielSjem* (2), *ArtKanc*, postanowiem (2) *GliczKsiąż*, *KochWr*, postanowim (1) *LibLeg*; ~ -emy (2), -émy (1), -(e)my (4); -emy : -émy *SarnStat* (2:1); -ém (1), -(e)m (1). *♦ 2 pl* postanowicie (1). *♦ 3 pl* postanowią (23). *♦ praet 1 sg m* postanowiłem, -m, -em postanowił (41), -ch postanowił (1); -m : -ch *KrowObr* (1:1; 5v). *♦ 2 sg m* postanowiłeś, -ś, -eś postanowił (29). *f* postanowiłaś, -ś postanowiła (2). *♦ 3 sg m* postanowił (392), jest postanowił (2); postanowił : jest postanowił *RejPs* (9:1), *RejPos* (10:1). *f* postanowiła (8). *n* postanowiło (8). *♦ 1 pl m pers* postanowiliśmy, -smy, -esmy postanowili (20), -esmy postanowi(e)li *ComCrac* (3), postanowilichmy, -chmy, -echmy postanowili (4), [jeste(s)my postanowili]; -chmy *BibRadz* (2), *RejPos*; -smy : -chmy *SarnStat* (10:1); ~ -smy (21), -(s)my (2). *♦ 2 pl m pers* postanowiliście, -ście postanowili (2). *♦ 3 pl m pers* postanowili (118), postanowi(e)li (2), są postanowili (1) *ZapWar*, postanowili są (1) *MetrKor*; postanowi(e)li *ActReg*; postanowili : postanowi(e)li *LibLeg* (2:1). *subst* postanowiły (4). *♦ plusq 1 sg m* -m był postanowił (3). *♦ 3 sg m* był postanowił (25), postanowił był (8); postanowił był *CzechRozm*, *CzechEp* (2); był postanowił: postanowił był *Leop* (2:1), *BibRadz* (4:1), *BielKron* (4:1), *WujNT* (2:2). *f* była postanowiła (1) *RejPos*. *n* postanowiło było (1) *OrzRozm*. *♦ 1 pl m pers* postanowiliśmy byli (1) *OrzQuin*, -smy postanowili byli (1) *BielKron*, -(s)my byli postanowili (1) *ActReg*. *♦ 3 pl m pers* postanowili byli (5), byli postanowili (5), był postanowili (1) [cesarz z krolem i pany węgierskimi]; postanowili byli *BibRadz*, *RejPos*, *NiemObr*, *GórnRozm*; byli postanowili *RejZwierc*, *BudBib*, *BudNT*, *WujNT*; postanowili byli : byli postanowili : był postanowili *BielKron* (1:1:1; 205). *♦ imp 2 sg* postan(o)w (12); -w (5), -w (2), -(w) (5); -w *RejPos* (2), *RejZwierc*, -w : -w *BibRadz* (2:2). *♦ 3 sg* niech postanowi (1). *♦ 1 pl* postan(o)wmy (2); -w- (1), -(w)- (1). *♦ 2 pl* postan(o)(w)cie (5) *Leop* (2), *ModrzBaz*, *GórnRozm*, *WujNT*. *♦ 3 pl* niech postanowią (5). *♦ con 1 sg m* bych postanowił (6), bym postanowił (1); bych *RejKup*, *HistLan*, *BudNT*, *WujNT*; bych : bym *BudBib* (2:1). *♦ 2 sg m* byś postanowił (7). *♦ 3 sg m* postanowiłby, by postanowił (37). *f* by postanowiła (1). *♦ 1 pl m pers* byśmy postanowili (4) *MetrKor*, *GliczKsiąż*, *Leop*, *KuczbKat*, bychmy postanowili (2) *RejPos*, *RejPosWstaw*, bych postanowili (1) *MurzNT* 13v. *♦ 2 pl m pers* byście postanowili (1). *♦ 3 pl m pers* by postanowili (25). *♦ con praet 3 sg m* by był postanowił (5). *♦ 3 pl m pers* by byli postanowili (1). *♦ impers* (ma a. może itp.) być postanowiono (16). *♦ fut* postanowi się (3) *ModrzBaz*, *SkarJedn*, *ActReg*, będzie postanowiono (1) *Diar*. *♦ praet* postanowiono (38), jest postanowiono (21), postanowiono jest (11), postanowiło się (11), było postanowiono (9), postanowiono było (5); postanowiono *GroicPorz*, *BibRadz*, *WujJud* (2), *CzechEp* (3), *NiemObr* (4), *GórnRozm*; jest postanowiono *LibLeg*, *ZapWar*, *MurzNT*, *RejPos* (5), *BiałKat*, *SiebRozmyśl*; postanowiono jest *RejPosRozpr*; postanowiło się *RejZwierc*; było postanowiono *RejAp*, *CzechRozm* (2); postanowiono było *KwiatKsiąż*; postanowiono : jest postanowiono : postanowiono jest: postanowiło się : było postanowiono : postanowiono było *ComCrac* (1:-:1:-:1:1), *ConPiotr* (1:1), *KromRozm III* (1:-:1), *DiarDop* (2:1), *KrowObr* (2:-:1), *Leop* (1:-:1), *BielKron* (2:1:-:1:1), *Mącz* (1:-:1:1), *BudBib* (1:1:1), *ModrzBaz* (6:1), *SkarJedn* (-:-:2:3:-:1), *SkarŻyw*

(2:1:1:2), *StryjKron* (1:1), *ActReg* (1:-:-:1), *WujNT* (3:-:-:1), *SarnStat* (1:4:2:2:3:1). \diamond *plusq* było się postanowiło (3). \diamond *imp* niech będzie postanowiono (1). \diamond *con* by postanowiono (1). \diamond *con praet* by było postanowiono (3) *BielKron* (2), *ModrzBaz*, postanowiono by było (1) *Diar*, by postanowiono beło (1) *PapUp*. [Wszystkie formy *impers* z -ono (94); -ono (17), -(o)no (77).] \diamond *part praet act* postanowiwszy (107).

Składnia dopełnienia sprawcy przy impers: postanowiono przez kogo (8), *od kogo* (7); *przez kogo* *KromRozm III* (2), *RejAp*, *CzechRozm*, *StryjKron*, *SiebRozmyśl*; *od kogo* *Diar*, *Leop*, *KwiatKsiąż*, *BiałKat*, *SkarJedn* (2); *przez kogo : od kogo* *RejPos* (2:1).

Sł stp brak, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. Przekazać swą wolę do przestrzegania (o ciele ustawodawczym lub indywidualnie: o Bogu, władcy, zwierzchniku, pełnomocniku); *constituere* *Vulg*, *PolAnt*, *Mącz*, *Modrz*, *JanStat*, *JanPrzyw*, *Cn*; *statuere* *Vulg*, *PolAnt*, *Mącz*, *Modrz*, *JanStat*, *Cn*; *ponere* *Vulg*, *PolAnt*, *Modrz*; *decernere* *Vulg*, *Modrz*, *Cn*; *disponere* *PolAnt*, *Vulg*, *JanStat*; *dare* *Modrz*, *Calag*, *Cn*; *instituere*, *sancire* *Modrz*, *JanStat*, *Cn*; *pangere* *PolAnt*, *Mącz*; *facere* *PolAnt*, *Vulg*; *ordinare* *Vulg*, *JanStat*; *dicere* *PolAnt*, *Cn*; *intendere* *Modrz*, *JanStat*; *ferre* *Modrz*, *Cn*; *definire* *JanStat*, *Cn*; *conspirare*, *denuntiare*, *iudicare*, *proponere* *Vulg*; *praecipere*, *tradere* *PolAnt*; *edicere*, *efficere*, *lege cavere*, *provocare* *Modrz*; *ducere providendum*, *instruere* *JanStat*; *cernere*, *consciscere*, *decidere*, *destinare*, *figere*, *foederare*, *irrogare*, *praefinire*, *praescribere*, *rogare*, *sciscere*, *scitum facere* *Cn* (972) :

A. Do przestrzegania powszechnego lub (o układach) obustronnego (969) :

a. Ustanowić prawo, wydać akt prawny, uchwalić, rozporządzić [w tym: o Bogu i Chrystusie (66)] (398) : *LibLeg* 11/[32²]v, 157v; Namowy mieli tegoż dnia i postanowiwszy we środe szli ku Krolowi *Diar* 44; *KrowObr* 197; *RejZwierz* 3v; *BielKron* 401; ábychmy fie tych pilnie ítrzegli/ kthorzyby nam co infzego ná fwiát przynosić ábo wymyflać mieli/ niżli ieft poftánowiono od Páná náfzego. *RejPos* 302; *KochMon* 23; IZ Połłowie źiemie Płotckiéy prošili/ áby funt y wagá Płotcka z Poznánfká bylá porównána: tedy Woiewodá/ Stároftá/ Káíztelan/ y inni vrzędnicy źiemie Płotckiéy [...] oné [mieszczan i kupców] z rofkazánia náfzego porównáia/ y jednoftáynie poftánowia/ iáko im naylepiéy y napożyteczniéy zdác fie będąie. *SarnStat* 279, 188, 347.

postanowić co [w tym z wyrazami o znaczeniu ogólnikowym: *co*, *to*, *wszytko*, [jaką] *rzecz itp.* (181), z rzeczownikami oznaczającymi tekst aktu prawnego (28)] (229): *BielŻyw* 12; Alye by yedno pozel przyachal snadnye wfisthko postanovym. *LibLeg* 7/98, 9/50, 11/109, 133; *RejPs* 154; iż gdybi czo pozytecznego flvńnego a wiecznego belo wkoronie poftánoviono, zeby [...] *ComCrac* 11v, 17v; *KromRozm II* t4v, v3v; *KromRozm III* A4v, I2v, I3, I5, K8, L4v; A w inszych sprawach [...] namawiać radzi będziemy, gdy naprzod to od WM będzie postanowiono *Diar* 43, 38, 68; *DiarDop* 100, 101, 109; *GroicPorz* 14; Ale tho ieft Biłkup prawdziwy/ [...] Ktory nie to tzyni/ y nie tego vtzy/ co ludzie poftánowili/ ále thego/ co łam Syn Boży Miłtrz nawyflłzy poftánowił *KrowObr* 126v, 105v, 132v, 230v [2 r.]; *RejWiz* 184 [2 r.]; że żadnego dekretu kthorzyby poftánowił Krol/ niegodzi fie odmienić. *Leop Dan* 6/15, *Dan* 6/8, 1.*Mach* 13/38, 2.*Mach* 8/36; *UstPraw* A2 [2 r.], F3, I2, Kv; *BibRadz Hebr* 9/6; *OrzRozm* F2v; gdyście niemogli nic bezemnie poftánowić/ theras káždy łwoie zdánie powiáday przed oblicznością włzego Confesfu *BielKron* 207v; poeł krolá Francułkiego vpomina Luteryany/ áby

Koncilium przyęli/ á co by tám było poştánowiono/ áby to mocno trzymali. *BielKron* 223v, 80v, 99, 199, 200, 205v (22); Stare pacto et servare pactum, Dzierżec vmowę/ pełnić to co fie poştánowiło. *Mqcz* 272b, 227a; ktory powiádałz iż nie włytkiego Pan tu będąc poştánowił ná ziemi *RejAp* 32, 1v, 11v, 116; Y cokolwiek w zakonie [*Pan Bóg*] poştánowić raczył/ włytkiemu fie mógł rozum człowieczy zádziwować. *RejPos* 32, 42, 1011, 121v, 161, 169v *margin* (13); *RejZwierc* 106v, 194; *WujJud* 26, 156, 184; *BudBib Sap* 18/9, *Esth* 14/8, *1.Mach* 14/46; *StryjWjaz* A4v; ktory [*papież rzymski*] Iezufowe vftawy [...] odmienił/ á fwe ná tho mieyfce poştánowił *CzechRozm* 81, 80, 82v, 93v, 100v [3 r.], 173; gdy wiele rzeczy zacnych á potrzebnych poştánowiono v nas/ zá vchwaleniem Slacheckiego ftanu *ModrzBaz* 24, 12v, 30, 81v, 82v, 97, 139, 142; co więcżlza część oycow poştánowi/ ná tym przeştáváć [...] potrzebá *SkarJedn* 296, 114, 117, 176, 182 [2 r.], 184 (19); *SkarŻyw* 319, 321, 335, 463, 520; iż co fię tknie [przymierzenia/ tedy to dobrze iest poştánowiono/ przez Witołtá y Iágiełá *StryjKron* 612, 782; *CzechEp* 43, 207 [2 r.], 252 [2 r.]; w czym namniey Biłkupom Rzymłkim nie vftąpił/ y owfzem zebrałwzy znáczny fynod/ rzecz onym przeciwná poştánowił *NiemObr* 57, 58, 62, 178; Wenetom v ktorych iest prawdziwa Wolność/ wolnoby táki Státut poştánowić łobie/ iżby ich nie imał nikt/ áż przekonáne práwem *GórnRozm* B4, K2v, K3, K4; *PapUp* B; *ActReg* 10, 29, 49 [2 r.]; Korzec do síewu [...] ma bydż v káżdego Páná iednáki w káżdym folwárku/ [...] bo to v síebie w domu może poştánowić iáko chce *GostGosp* 156, 50, 74; Tenći iest testáment ktory poştánowię [*testamentum quod testabor*] z nimi po onych dniách *WujNT Hebr* 10/16, *Luc* 3/13, *Act* 3/25, s. 505, *1.Cor* 11/34, s. 608, 796; Woiewodowie [...] ku wiedzieniu Káłztelanóm oné [*powiaty*] rozdzielá y poruczá: á zwálczá w Wielkiéy Polfcze/ gđzie nic tákowégo przedtym nie znáyduie fie bydż poştánowiono. *SarnStat* 301, 20, 40, 56, 128, 286 (19); *SiebRozmysł* G4v; Co włyftko może záhánować Conftituciá o tem poştánowiwzy *GrabPospR* N3v, N3v; Y ná ohydę grzechu tego wiele rzeczy P. Bog poştánowił. *SkarKaz* 315a, 242a; *KlonWor* 65. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym; Zwrot.*

postanowić około kogo, około czego (19): *ZapWar* 1548 nr 2668; *KromRozm III* L4v; iako Cefarz kazał fie Doktorom písmá świtégo z obu ftron z iechác do Rátymbony/ ábytám około iednoftáyney wiary co poştánowili *BielKron* 224; co fie około iedności zGreki ná S. Zborách poştánowiło/ to Grekowie tárgáli *SkarJedn* 336, 117, 311; *CzechEp* 42; Zásię około iedze [*Bóg*] różnie poştánowił/ iednem źwierżetom kazał iesc tráwę/ drugim korżonki/ [...] á niektorym też mięło inych źwierżat *GórnRozm* Nv, E3v; WEdle Conftituciiéy Piotrkowłkiéy poştánowiciełmy byli gotowi/ około kupiectwá Zydowłkiégo. *SarnStat* 266; OKoło kowánia myńce/ ná ten czás ták ná předce poştánowiono bydż nie może *SarnStat* 410, 112, 183 [2 r.], 185, 410, 490, 947. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia w zdaniu nadrzędnym.*

postanowić wedle czego [= o czym] (1): *RejAp* 11v cf »uradzić albo postanowić«.

postanowić komu (20): *Diar* 40; Y vcżynili zwolennicy ták/ iáko im był poştánowił Iezus *Leop Matth* 26/19, *2.Mach* 8/36; *BielKron* 75v, 99; *RejPos* 169v *margin*, 170v, 270v, 284; *BudBib 1.Mach* 14/46; *BudNT Act* 24/23; A przetoż y Páweł świtéy Zborowi Theśálonicłkiemu to poştánowił/ iestliby kto robić niechćiał/ áby też y nieiadł. *ModrzBaz* 37; *GórnRozm* D4; Nic więczey nie czyńcie nád to co wam poştánowiono. *WujNT Luc* 3/13, *1.Cor* 9/14, 16/1, *Hebr* 9/27; *SarnStat* 388, 1183, 1236.

postanowić naprzeciwko (a. *przeciw*) *komu*, (na)*przeciwko czemu* (4): I wżyſtke Synod pochwalił wyrok iego/ y nic naprzeciwko temu niepoſtánowił *KrowObr* 230v, 230v; Przeciwko pijánſtwu też cokolwiek niech będzie poſtánowiono *ModrzBaz* 82v; Tedy im [*ojcom ſwiętym*] ták odpifuie [*papież Leon*]: chwaląc wżytko y poćwierdzáiąc co przeciw Heretykom Neſtoremu y Ewtycheſowi/ [...] [*na wtórym zborze*] poſtánowili *SkarJedn* 182.

postanowić na co (1): gdybych ia to pſować dopuſcił/ co fię ná Niceńſkim Synodzie ná rząd koſcioła wżytkiego/ [...] poſtánowiło. *SkarJedn* 188.

postanowić o kogo (3): ACz o zbieglé kmiecie/ zda fie bydź doſyć poſtánowiono w Státucie Wielkiego Kázimiérzá/ [...] wżákże [...] *SarnStat* 661 [*idem* (2)] 746, 918.

postanowić przez kogo (4): PRziyachawłchi Com^miſſarze náłchi na Camyenyecz poſthanowya przeſz poſli Woyewodi Volofkyego. y omyełczv na kthorem bi fzye zyachacz myely *LibLeg* 11/157v; *CzechRozm* 80; *PapRPan* Cc3v; tego co Duch S. przez cztery Pátryárchy/ przez oycá oycow/ przez Biſkupy y przełożone koſcioła wżytkiego poſtánowił/ gánićby nie ſmieli *SkarJedn* 296.

postanowić czym (8): *Diar* 40; *BiałKat* 338v; Bo to wyrokiem ſyná Bożego ieſt poſtánowiono/ áby kto fię powyżſza/ był vnizon *ModrzBaz* 69; *WerGoſć* 265; náſzą władzą to poſtánowiliſmy ninieyſzym czáfem. Iż [...] *SarnStat* 569, 352, 928, 966.

postanowić o kim, o czym [*w tym też: de aliqua re* (1)] (18): *LibLeg* 11/157v; ażby nam pirwej de religione z księżą IchM biſkupy jakimi rozmowami, [...] poſtanowiono było *Diar* 40; *WujJud* 26; *ModrzBaz* 81v, 142; wżytko to ochotnie przyimie/ co iedno fię o zgodzie ná ſynodzie poſtánowi. *SkarJedn* 310, 316; *GórnRozm* L; *WujNT* 1.Cor 16/1; ACz o przygodnym mężobóycy/ [...] wyſzéz ieſt poſtánowiono: wżákże [...] *SarnStat* 610, 503, 934. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia w zdaniu nadrzędnym*.

postanowić w czym (1): A my [...] to wárujemy: że/ cokolwiek y iákokolwiek oni [*pieczętarze*] w tych rzeczách z kim poſtánowią/ to ma bydź cále y nienárufzenie trzymano *SarnStat* 441.

postanowić jak [*w tym: „tak”* (20), „jako” (10), „tak jako” (4)] (44): *LibLeg* 10/68v; będzie fie godziło kazdemv vczynicz [...] iako miedzy łobą ſtrony poſtanowią. *ComCrac* 22; A gdzye to ták Kryſtus álbo ápoſtołowye yego poſtánowili? *KromRozm III* I5, L5; nie iam tego wymyſlił/ Vrban Papielz pierwſzy ták poſtánowił? *KrowObr* 105v, B3v, 85v, 207 [3 r.], 233; *Leop Matth* 26/19; *BibRadz* I 313c marg; *BielKron* 219v, 354; *RejPos* 283v; *RejZwierc* 3; *ModrzBaz* 96; *SkarJedn* 182; *SkarŻyw* 456; *CzechEp* 42; Aleby y około gorączego práwá/ ináčzey poſtánowić trzebá. *GórnRozm* E3v, E2v, L; *ActReg* 95; *OrzJan* 129; *WujNT Act* 20/13, s. 487, 1.Cor 16/1; *SarnStat* 15, 112, 183 [2 r.], 185, 216, 441, 1027; *SkarKaz* 637a. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym; Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia w zdaniu nadrzędnym*.

postanowić gdzie [= *na zgromadzeniu ustawodawczym; w tym: na czym* (33), *w czym* (2)] (35): takeſmy na ninieyſem Seymie poſtanovieli, aby [...] *ComCrac* 12v, 17v, 19v; *ConPiotr* 33; *LibLeg* 11/186; *DiarDop* 100, 101; *KrowObr* 18v, 132v, 207, 231; *UstPraw* Kv; *BielKron* 219, 223v, 305v, 393; *WujJud* 26, 184; *SkarJedn* 188, 310, 311, 336; Y to fię w Koncylium Trydęckim poſtánowiło: iſz ſchodzenie y zeymowanie tákie/ małżeńſtwem nie ieſt *SkarŻyw* 153, 336; *StryjKron* 767; Toż ná Synodzie Chalcedoneńſkim poſtánowiono. *NiemObr* 58, 58, 62, 134; tak iako ſię

było nakoronatiew postanowiło *ActReg* 95, 10; postanowiło na Generale Wąrfzawłkim wżyfłtko Woiewódtwo Mázoweckie/ iż rękoiemłtwo Kmieci w tym Wóiewódtwie nie ma byđz. *SarnStat* 1178, 185, 1013, 1014.

cum inf (12): nigdy dobrą/ wiarą nieftali przytem co kolwiek on [Bóg] był kiedy fniemi/ zobu ftron dzierzec poftánowił. *RejPs* 116; Kthore Práwo potym Kázimirz wielki/ [...] chowác poftánowił *GroicPorz* a3v, a3; Agnus Dei/ Wemłzy łpiewác trzykroć poftánowił *Sergius* pierwzy *KrowObr* 197; *BielKron* 379; *BialKat* 136; gdyż zaś kmieciá ktoryby Sláchćicá zábił/ gárdłem kárác poftánowili. *ModrzBaz* 28; *StryjKron* 767; *ActReg* 48; *WujNT Hebr* 9/27; iż áczkolwiek poftánowiono było w Kráynéy/ y w Pálukoch wżyfłtkim obywatélóm łoli Zup Krákówłkich wżywác: wżákże [...] *SarnStat* 388, 312.

cum A cum inf „być” *kim* (1): iż Papieżá [...] ná tym Koncylium Florenckim poftánowiono być po wżyfłtkim łwiecie przełozonym Biskupem *KrowObr* 18v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami: *to* (24), *tak* (15), *ono* (1), *ty rzeczy* (1); *aby*, *żeby*, (*iż*)*by* (67), *iż*(e), *że* (26), *zaimek pytajny* (8), *iż aby* (3), *jakoby* (1), *że niechajby* (1), *żeby że* (1)] (107): *MetrKor* 34/133, 40/810; poftánovilysmy, ze zapifý wykupov wiecznych, [...] niechaiby byli vedle form zapifów wftatucie opifłanych *ComCrac* 21v, 12v, 17v, 19v, 21v; *ConPiotr* 33, 34v; *LibLeg* 11/186; *KromRozm III* K2v; *GroicPorz* 14; Innocencyus tzwarty poftánowił/ iż może koždy Papiełz Cełárzá zrzucić *KrowObr* 39, B2, 85v, 198, 231, 232v; Krolu zażes thy niepoftánowił/ żeby káždy człowiek ktoryby kogo z Bogow ábo z ludzi o co profił [...]/ iedno ćiebie Krolu/ że będzie wpuffczon do Lwiew iámy? *Leop Dan* 6/12, *1.Mach* 13/52; *UstPraw* D3v; *LeszczRzecz* A3; Náđ to poftánowilichmy/ iż ktokolwiek wyftąpiłby co przeciw temu co ieft powiedżiano y opifáno/ áby then był obiełzon *BibRadz 3.Esdr* 6/32, *1.Mach* 6/59; ták Miáłto ono obronne poftánowiło było/ iákoby kożdego człowieká/ kożdego łtanu w Mieście [obrona ustawiczna] doleglá *OrzRozm V* v; Poftánowił był Henrykus Krol Angielłki z łzláchtą Schocká [...] Yż iego łyn Edwárdus miał wżiác zá małżonkę corkę Krolá Schockiego *BielKron* 221v, 157v, 186v, 194v, 205, 221v (9); *Mącz* 375c; *GórnDworz* Z7v; *RejPos* 71, 322; *BialKat* 356; *RejZwierc* 3v; *RejPosRozpr* c2, c3v; [pogańscy prawodawcy] łrodze poftánowili/ Aby tákowe dzieci w wiezyeniu do łmierci były chowane/ ktoreby rodzicow łwych żywnoćiá y potrzebámi opátrowác nie chciály. *RejPosWstaw* [41⁴]; *BudBib Esth* 9/27, *1.Mach* 14/48; *BudNT Ioann* 9/22; *CzechRozm* 150v; ONo też trzebá poftánowić/ żeby białe głowy do łpraw Rzeczyłpolitey niebyły przypuffczáne *ModrzBaz* 49; nalezy to ná Rzeczyłpolitá [...] poftánowić/ iáko wiele káždy Kláztor łtudentow ma chowác. *ModrzBaz* 131, 37 [2 r.], [41], 69, 83, 88v (12); Także od tychże przerzecżonych oycow mowiá poftánowiono ieft iednołtáynie: iefliby ktory Biskub/ podeyrzány miał rozłádek łwego Mitropolitá/ [...] áby do wáłzey Rzymłkiey łtolice appellował. *SkarJedn* 106, 221, 222; *Oczko* 30; *SkarŻyw* 153, 336; *CzechEp* 331; *NiemObr* 4, 58, 134, 149, 157, 160, 176; *WerGość* 269; Poftánowił Bog niebiełki: By fię ludzie rozmnáżáli/ (–) A ten to łwiát nápełniáli. *ArtKanc* V2v; *GórnRozm* D4; *LatHar* 127; Aby tedy w wielkoći ludzi nie było zámiełzanie/ poftánowił był Páweł S. áby ná káżdey tákiew rozmowie/ dwa tylko ábo trzy/ y to ieden po drugim mowili *WujNT* 615, 122, *Ioann* 9/22, *Act* 4/28, 15/2, s. 460, *Rom* 14/13, *1.Cor* 9/14; A to łámo rozgrániczenié około plácenia wiárdunków [...] dołtátecznie z Pánem Kázimierzem

Królem/ iż ma trwać/ poftánowiliłmy *SarnStat* 188, 171, 189, 240, 259, 260 (22); [za dołożeniem i wiadomością pana wójta i ławników, i pospolitego człowieka miasta tego jesteśmy postanowili, [...] że poddani nasi [...] raz w każdy tydzień powinni robić *PrzywPozn 1588 nr 166* 190].

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia (zwykle dalszego) w zdaniu nadrzędnym [w tym z zapowiednikiem: tak (3); aby, żeby (5), iż(e) (5)] (10):

~ *postanowić około czego (1):* tak około poświętnego poftánoviono, iż gdyby ktori duchowny [...] fiedział wtem czo mieni bycz poświętnem abo kościelnem, abel łtego Kościol abo ołoba Kościelna viviedziona nievrzędnie [...], mabyecz łądzon [...] duchownem pravem *ComCrac* 20.

[*postanowić kogo:* Iż już zesłzi na barci, postanowiono je beło, iż każdy z nich [*kmieci*] płacał za rączkę miodu per gr 24 *LustrRaw* 40, 40.]

postanowić na kogo (2): Záiłte y práwo Boże ná takie poftánowiło/ áby ták byli karáni/ iáko mieli być karáni ci/ co im winę dáli. *ModrzBaz* 85v; *SarnStat* 971.

postanowić między kim [= o kim] (1): A między témi/ którzy piędzdy pożyczáią/ którzy máią zápiły ná pułgrołzki/ ták ieft poftánowiono: Iż káždy z tákowych/ który ma piędzde łobie zápiłané przed tą vřtáwą/ będzie mu wolno wyciągáć piędzde w monécie wedle zápiłu śwého *SarnStat* 407.

postanowić o kim, o czym (6): Item o słodzyeyoch thak poftánowily yze o złodzyeyřthwo obwynony Cztherzy rałzy, moze łfya przyszyágá sprawycz *MetrKor* 34/134; *KrowObr* 123v; *BielKron* 225v; *ModrzBaz* 131; o którym [*sakramencie*] kościol S. poftánowił/ áby nátfzczo brány był. *SkarJedn* 346; *SarnStat* 716. ~

W połączeniach szeregowych (8): kthorzy [*starostowie*] bądacz wełpolek postanowily szą naradzyly y namowily podlye poruczenya náłżezgo krolyewskyego [...] Iako oth thych czasow ma łfya zachowacz myadzy oboyema stronama, prawo pogranychne. *MetrKor* 34/133; Statutum est, Skazano yeft/ poftánowiono/ decret vcziniono. *Mącz* 412c; *RejZwierc* 3; cóś lepfzego y dołkonálfzego/ raczył Bog ku chwale łwey ludziom obiáwić/ dárowáć y poftánowić *CzechRozm* 173; *CzechEp* 252; *SarnStat* 184, 1027, 1211.

W przeciwstawieniu: »postanowić ... rozparać« (1): By to co dziełięć rownych łobie poftánowi/ ieden [...] rozpáráć miał śwíátby nigdy rządu niemiał. *SkarJedn* 296.

W charakterystycznych połączeniach: postanowić artykuł zakonu, dekret, kondycyją (2), konstytucyją (2), radę [= postanowienie] (2), statut (2), testament (3), ustawę (4), zakon (5), zmwę; postanowić prawem, przywilejmi rozmowami, statutmi (2), władzą, wyrokiem; postanowić na jenerale, na (w) koncylijum (12), na koronacyjej, na sejmie (12), na synodzie (7), na zborze; na dobrym końcu postanowić, dobrze (6), dostatecznie, gruntownie, jednostajnie (2), mądrze, mocno (2), nieomylnie, opatrnie, za pewne, prawdziwie, rozmyślnie, srodze, śwíątobliwie (2), wiecznie, zgodnie (2), źle.

Fraza: »prawo(-a) postanowiło(-y)« = *lex constituit, lege est constitutum* *Modrz* (2): A wtey mierze nic práwá náłze pewnego niepoftánowily *ModrzBaz* 12v, 85v.

Zwrot: »postanowić prawo« = *constituere legem* *Vulg; ferre a. ponere legem* *Modrz; dare legem* *Calag* [*szyk zmienny*] (16): Mieyłkie Práwo ieft/ kthore kóžde Miáłto łobie ku vżywániu włáfnemu poftánowiło *GroicPorz* a3v, av; *RejWiz* 124; *Leop Dan* 6/10; profili Cefárzá/ áby [...] łpráwiedliwe

prawo poftánowił *BielKron* 225v, 75v; *RejZwierc* 33v; *PapPan* Cc3v; *ModrzBaz* 99, 102; *Calag* 238b; dziwuię fię/ czemuście ná fię ták głupie poftánowili práwo. *GórnRozm* E4, I, I2; *Phil* E4; *OrzJan* 97.

Szeregi: »deklarować i postanowić« (1): iáko to dawno przed tym ná Conciliách Niceńńkim wtorym/ Gángreńńkim y teráznieyńzym Tridentńkim deklárowano/ y poftánowiono. *WujJud* 184.

»mianować a postanowić« (1): ktory naypirwńzy ártykuł ten fwięty á miłóściwy Pan tego to zakonu fwego [...] miánować á poftánowić raczył. *RejPos* 170v.

»namowić i postanowić« (2): A my tegodnia, ktoregośmy się ziechali wszytkie rzeczy namowilismy byli y postanowili *ActReg* 49; *SarnStat* 1183. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»postanowić a (i) napisać« [*szyk 2:1*] (3): *DiarDop* 109; *BielKron* 224; Cokolwiek á ktorego czáfu poftánowi Pán y nápiłze/ nie przeftępować *GostGosp* 74.

»postanowić i naznaczyć« (1): A gdyby Pánńtwá iego kupcy dotknęli/ áby tákże iém przez onę drógę poftánowił y náznaczył [*constituaet designat JanStat* 1036]: którędyby mogli przeieździć. *SarnStat* 1236.

»(od)dać albo (i) postanowić« (2): A innym żadnym wymyńłom fwiátá tego/ iuz żadney wiáry dáwać nie mamy: [...] iedno co iesth nam oddano y poftánowiono z dawná przez Proroki *RejPos* 161; *Calag* 238b.

»postanowić a (i) przyjąć« = *statuere et recipere PolAnt* (2): Poftánowiono iest y od wńfech ftanow korony thy przyetho, aby the wńlitke uchwały [...] zawieńfone bely *ConPiotr* 34v; *BudBib Esth* 9/27.

»postanowić i (albo) rozkazać (a. skazać, a. przykazać)« = *statuere et decernere Mącz* [*szyk 6:2*] (8): co Commińsarze poftánowią álbo fkáżą to ma być wńzytko dzyerżano. *UstPraw* 12; *Praescribere quae sunt gerenda, Poftánowić álbo roskázác* co kto ma czynić. *Mącz* 375c, 412b; *CzechRozm* 80, 100v; *SkarJedn* 319; *SkarŻyw* 335; Boby tego Apońtoł ták śmieie nie obiecował: by był tego łam Pan Chrińtus nie przykazał/ y nie poftánowił. *WujNT* 796. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*]

»rozstrzygnąć a postanowić« (1): áby drugie rzeczy były záwieńfzone od Papieźá/ ktory to ná Koncilium/ álbo ktorym innym obyczáiem z swoimi roftrzygnie á poftánowi *BielKron* 219.

»sprawić i (a, abo) postanowić« [*szyk 3:1*] (4): *RejPos* 225, 270v, 326v; Powiedzze mi ielli fie co dobrego poftánowiło ábo fpráwiło w Koronie od niemálego czáfu? *RejZwierc* 194.

»postanowić i (a) uchwalić« = *constituere et approbare JanStat* [*szyk 3:2*] (5): *ComCrac* 17v; iż ná Seymie ninieyńzym Wáńrzewńkim [...] niżey opińáne wńtáwy vchwalilińmy y poftánowili. *UstPraw* Kv; *BielKron* 205; *SarnStat* 352, 928.

»postanowić i (a) uczynić« [*szyk 1:1*] (2): *ZapWar* 1548 nr 2668; Pátrzayże co tu zá zakon á co zá regułę Pan ten tym to vcźniom fwoim á tym tho náńłádownikom fwoim/ y potym wńzytkim wiernym fwym/ vcźynić ná ten czás á poftánowić raczył. *RejPos* 170v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»uradzić albo postanowić« (1): A cokolwiek vrádzicie álbo poftánowicie wedle błędu á zwiedzienia od nędznego fwiátá tego/ to mocno y wierzyć/ y rozumieć/ y dzyerżec każecie *RejAp* 11v.

»ustawi(a)ć i (albo) postanowić« = *statuere et ordinare JanStat* (3): *KromRozm II* t4v; Tochmy téż wńtáwili y poftánowili: iż przerzeczonęgo Zbigniewá [...] wńzyńcy [...] obyvátele [...] zá prawdźiwęgo y niewátpliwęgo Kárdynałá będą trzymác *SarnStat* 171, 189.

»wydać wyrok i postanowić« (1): Tedy Krol Dárius/ wydał ten wyrok/ y poştánowił [*proposuit edictum et statuit*]. *Leop Dan* 6/9.

»wyznać i postanowić« (1): poştáli oni oycowie wtorego zboru do Rzymu do Pápieżá Dámáfá: [...] áby ono co wyználi y poştánowili/ poćwierdzono było. *SkarJedn* [176].

»zgodzić się i postanowić« (1): staroştowye y poştlowye [...] zobv ítron na tim fzie sgodzili, y poştánowili yze then tho staroştá Kamyenieczkki [...] mayá dacz na piřzmye, wřchitkj kriwdj poddanych krola yego myłořczy *MetrKor* 40/810.

»(z)naleźć (a. wynaleźć) i postanowić« = *invenire statuereque JanStat* (4): *BielKron* 75v; áby [...] to fie ználeźć y poştánowić mogło/ coby było ku lepřzému y vřytecznieyřzému Rzeczypořpolitéy. *SarnStat* 392 [*idem*] 402, 906.

W przen (3) : Aby to podwroćili co poştánowiły vřtá twoie [*ut extollerent determinationem oris tui*] *BudBib Esth* 14/8; Záífte głoř Boży poştánowił/ áby káždy w pracy á w poćie chlebá pożywał *ModrzBaz* 83; Abowiem fię zgromádzili [*Herod, Pílat i Žydowie*] prawdźiwie w mieřćie tym przećiw řwiętemu Synowi twemu Ieřufowi [...]: áby vczynili cokolwiek ręká twa y rádá twa przeznáczyłá (*marg*) poştánowiłá. G. (-) áby fię řtáło. *WujNT Act* 4/28.

Przen (1) :

Zwrot: »postanowić prawa [czemu]« (1): Poştánowił práwa dźdżom [*Dum faciat ipse pluviae statutum*]/ á drogę błyřkáwicam gromow. *BibRadz Iob* 28/26.

b. *Aktem prawnym lub (zwłazczá o Bogu) aktem woli powołać do istnienia: zadekretować, wprowadzić, nakazać utworzenie [w tym: o Bogu i Chrystusie (96); co (232)] (234) : mi to przyyaczielřtwo ktoreřmi dawno řpolem myedzy řobá poştánovily. y teraz zachowamy. MetrKor* 46/175v; *ComCrac* 11; *KromRozm III* H2; Pierwej trzeba od pořtronnego nieprzyjaciela obronę postanowić *Diar* 35, 24, 25, 77; Pan Bog řam małżeńřtwo poştánowił/ By fie káždy potomřřtwem odnowił *BielKom* G2v; iř Oycowie řwięći niemogli nic poştánowić w kořćiele krzeřćijáńřkim/ tzeo Kryřřus Syn Boży niepořřthánowił *KrowObr* 85v; Nie Kryřřus poştánowił offiary Mřzarřkiey. *KrowObr* 183v *marg*, 78v [2 r.], 183v, 194v, 198v, 220v [2 r.] (17); *RejWiz* 184; *Leop 4.Reg* 11/18; *UstPraw* F2v; *BibRadz I* 476a *marg*; [*cesarz*] poştánowiwřzy pirwey vrząd Senátu/ ktorzy by řpráwy/ ná iego mieyřcu będąc řpráwowáli/ w niebyřnořći iego/ puřciel fie wodá do Hiřzpániey *BielKron* 197v, 40v, 77, 88v, 102 [2 r.], 108 (17); *Mqcz* 480c; Pánie Boże [...] rácz řřródź w Polřzce téy Ierářiéy řwiętéy/ ktorář ty poştánowił raz w Narodźie nářřym POLřřkim *OrzQuin Y*; *RejPos* 275, 281; *BialKat* 343v, 351, 353v; *BielSat* L3; *RejZwierc* 247; Dla ktorych przyczyn pan Chriřřus ten Sákráment poştánowił *WujJud* 178v *marg*, 150, 178v, 192, 240v, Nn2; *WujJudConf* 82, 147, 163; *RejPosRozpr* b3, c, cv, c2; *RejPosWstaw* [143⁴]; áczřkolwiek [*Bóg*] obrzeřkę/ řzábát/ y co innego poştánowić raczył: Iednář [...] *CzechRozm* 73v, 72v, 100v, 246v; *ModrzBaz* 36v, 66v, 68, 114, 142v; *SkarJedn* 144; [*ludzie mqdrzy w Rzymie*] ták go [*rok*] obráchowáli: iř dzień ón co zbywał/ co lat kilka był przepletan. y Iulius Caefar [...] wnet po nim Auguřřtus/ poştánowili go zá náuká pewná *Oczko* 29v; *SkarŽyw* 481 *marg*, 482; *StryjKron* 577; *NiemObr* 7, 27, 34, 76; *WerKaz* 280, 281, 283, 285 [3 r.]; *BielSjem* 25; A co fię płáćenia zabitych tycze: ieřř tego wiele przyczyn/ dla ktorych to poştánowiono *GórnRozm* E2v, H2, K4, K4v, M; *ActReg* 19; *LatHar* 75, 356; Ze wřzytko ich [*heretyków*] řřáránie ná tym ieřř/ áby

to wywrocili co dobrze w kościele Duch S. poştánowił. *WujNT* 483, 115, 309, *Eph* 4 arg; ná tymże Zamku náłzym Krákowłkim poştánowiliłmy práwo Naiwyłłzé Niemieckie włáfné/ ná mieysce práwá Máýdeburłkiego *SarnStat* 955, 521, 952, 1013; Wypráwá opifána iełłiz obciázłiwa/ więc łzeyłzá poştánowić. *GrabPospR* Kv, Kv, L3, M4, Nv, N2v [2 r.]; *VotSzl* B3.

postanowić od kogo [= w czyim imieniu] (1): Połłłł był Egidyulá do Rzymá/ ktory tám rząd á pokoy poştánowil od niego *BielKron* 186v.

postanowić komu (18): *MurzNT* 56; *Diar* 86; *Leop Esth* 9/17; iżby mocnie záchowywáli ony dni Purym czáfow swoich/ iáko im ie poştánowil Márdocheułz *BibRadz Esth* 9/31, *Ps* 7/7; *BielKron* 103; *RejPos* 32, 291; łpráwiłłzy obras/ iułz przed tym vmárłego człowieká teras iáko Bogá vczcił: y poddánym łwym obchody y ceremonie mu poştánowil. *BudBib Sap* 14/15, *Ios* 24/25, *2.Reg* 5/3, *3.Reg* 20/34, *Esth* 9/31; *ArtKanc* Q3v; *LatHar* 350; iáki w tym łpofób y połłtepek łobie do dochodzenia krzywd tákowych półtánowiá/ tákowy [...] przyiác bęđziem powinni. *SarnStat* 1183, 6, 914.

postanowić jako co (1): mułzę ia tedy tobie pokázác/ ktory to [golenie bród] Papielz naprzod potwierdził/ y iáko łwięťá rzetz poştánowil. *KrowObr* 119v.

postanowić przez kogo [= za czyim pośrednictwem] (3): *KromRozm III* G8v; to iełł połel taki przez ktorego Bog miał przymierze łtánowić/ iáko łtare przez Moyłelzá poştánowil był *CzechRozm* 58, 90v.

postanowić przez co (2): á ten Káplán wielki [...] óno piérwłzé kápláńłstwo odniólł/ áby wtóre połtánowil: á połtánowil ie przez ofiárę raz vczynióná ciálá łwego *BialKat* 343v; *WujJud* 149.

postanowić za co (1): A thákże [...] rozumieć mamy/ o Krzcie y o Wieczery Páńłkiey/ ktore [Pan] nám thu zá pewne znáki łálki łwey łwięťey połtánowić á zołtáwić raczył. *RejPos* 32.

postanowić czym (3): *KromRozm II* g2v; iż on [Chryłtus] [...] tylko łłowem á rołkazániem łwoim może włzytko co chce vczynić á połtánowić *RejPos* 255v; *WujJud* 153v.

postanowić czym, jakim (3): Dla tegoż tenże dzień połthánowili łwięťym *Leop Esth* 9/19, *Esth* 9/17; ácz łtan małżeńłki łam nawdzięcznielłzym zakonem połtánowic raczył *RejPos* 342v.

postanowić na czym [= na zgromadzeniu ustawodawczym] (4): *ConPiotr* 33v; *ZapWar* 1545 nr 2646; *BielKron* 177v; Ná tymże Synodzie dopiero/ ná ktorym wiele błęđow połtánowiono/ y ten łię nie mniefłzy pokazał *NiemObr* 58.

postanowić jaki (1): człthemałty dzień kxięźycá Adár god y wełela łwięťy połtánowili *Leop Esth* 9/10[19].

postanowić jak (1): w ktorey [mszy] łam przez nas łwoie łługi/ y kápláńłtwá iego łprawce/ pod ofobá chlebá y winá ofiáruie/ ciáło y krew łwoię/ ták iáko to łam ná tey ołtátniey wieczery połtánowić y rołkázác raczył. *SkarKaz* 156b.

W połłączeniach szeregowych (6): *RejPos* 44, 291; Przyiácháli Grekowie z Pátryárchą y Cefarzem łwoim: [...] zgodę S. y iedność połtánowili/ podpifali/ zápieczęťowáli *SkarJedn* 337; ktory [post] ná vłeczenie dułz y ciál náłłzych/ łamiż Apołłtołowie twoi nám pođáli/ połtánowili/ y rołkazáli *LatHar* 350; *SarnStat* 270, 1104.

W charakterystycznych połączeniach: postanowić ceremonije, dostojęństwo, jednanie (2), jedność, jerarchiją, kapłaństwo (2), karanie, kaźń, koncylijum, krzest, lampy, małżeństwo (sakrament małżeństwa, stan małżeński (małżeństwa)) (16), miary, miłościwe lato (2), modły, mszą (ofiara mszarską) (5), obchody, obronę (12), obrzeżkę (obrzezanie) (2), obyczaj przedawania rzeczy, ofiarę (6), okazowanie, post(y) (4), prawo niemieckie (3), przyjacielstwo (3), przysięgę, sakrament (świętość) (6), sejm, skrutynijum, służbę bożą (2), służebność (posługowanie) (2), spowiedź, sprawiedliwość (3), szabat (2), święto(-a) (3), Testament Nowy, towarzystwo, ugodę, urząd (urzędy) (9), wiarę, wieczerzą pańską., winę [= karę] (2), wyprawę (8), zgodę (6), zjednoczenie, znowę, zwierzchność.

Fraza: »prawo postanowiło« (1): Prawo to wálze tylko ná vczynek zły gdy fię sftanie/ kaźń máłuczka iákás [...] poftánowiło GórnRozm C2.

Zwroty: »postanowić pokój« = *statuere societatem Vulg; tranquillitatem efficere Modrz* [szyk zmienny] (21): *MetrKor* 34/133; *Diar* 86 [2 r.]; *Leop* 1.*Mach* 8/20; áby fie ziecháli do Vlmy ná Syem/ chcąc tám pokoy poftánowić *BielKron* 229v, 103, 136v, 170, 186v, 192v (13); *Infecta pace discesserunt*, Nie poftánowiwłzy pokoyu odefzli. *Mącz* 115c; *ModrzBaz* 27; A złożywłzy ziazd wálny [...] w Zmodzi pod Weloną/ tám chciał poftánowić pokoy wieczny z Krzyżakámi. *StryjKron* 547, 200.

»postanowić przymierze« = *constituere, disponere testamentum Vulg; ferire pactum, pangere pactum, percutere foedus, statuere foedus a. pactum PolAnt; pangere pacem Mącz* [szyk zmienny] (30): *LibLeg* 11/185v, 186; *Rej/Ps* 145v; *Leop* 1.*Mach* 8/29; *BibRadz Gen* 6/18, 9/17, 17/21, *Lev* 26/9, *Deut* 31/16, *Ier* 11/10, 4.*Esdr* 3/15; *BielKron* 386, 387; *Mącz* 275c; oto krew przymierza ktore poftánowił Iehowáh zwámi *BudBib Ex* 24/8, *Ios* 24/25, 2.*Reg* 5/3, 3.*Reg* 20/34, *Is* 57/8, *Ier* 32/40, *Zach* 11/10, *Bar* 2/40; *CzechRozm* 58, 90v; *SkarŻyw* 481; *StryjKron* 447, 652, 747; ábowiem poftánowiwłzy przymierze miedzy łobą/ Władysław ie złamał *Phil* O4; *KlonKr* D2.

»rząd (dobry) (a. porządek) postanowić« [szyk zmienny] (26): *KromRozm III* G2v, G4, G8v; *Diar* 27; *BielKron* 99, 130v, 170, 186v, 219; *LeovPrzep* F2v; *RejPos* 227v, 267v, 278; *RejPosRozpr* c3; Rząd ten ktory Pan Chryftus w kościele fwym poftánowił z Piotrem S. vmrzeć nie mógł *SkarJedn* A7v, 61, 78; *NiemObr* 28; *BielSjem* 4; *ActReg* 44; *WujNT* 130; SPrawiedliwości táki porządek w mocy zachowuiemy/ iáki łobie które Woiewódtwo domá łpólnie poftánowiło/ álbo ieczne poftánowi zgodnie *SarnStat* 6, *3; *SkarKaz* 242a, 606a.

Szeregi: »postanowić i poświęcić« (1): Ale gdy do nich [sakramentów] przyftąpi łowo Páńłkie/ przez ktore tę łprawę Pan poftánowić y poświęcić raczył/ iuz tákowe rzeczy sftawáią fie świętemi *WujJudConf* 163v. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»(i) postanowić i rozkazać (a. przykazać)« [szyk 3:1] (4): Nołzenie chlebá [tj. sakramentu] w łoykach do niemocnych [...] poftánowił y rołkazał z zvonkámi Honoryus trzeći *KrowObr* 197v; *RejPos* 154; *WujJud* 149; *SkarKaz* 156b. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»uczynić a postanowić« [szyk 2:1] (3): Ize chcacz vczynycz a poftánowycz pokoy a sprawyedłwołcz myadzy poddanemy korwny náłzey [...] a myadzy wyelmoznym panem Steffanem woyewodą szyemye moldawłkyey [...] *MetrKor* 34/133; *BielKron* 103; *RejPos* 255v. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»ustawić a postanowić« (1): potym dopiro [...] świętość ciała swoiego/ y świętość krwi swoiey/
wftawić a poftanowić raczył. *RejPosWiecz*² 90v.

»postanowić i utwierdzić« (1): Nazywam też iefcze lepfzym/ przymierze to ábo Teftament nowy/
ktory Bog [...] przez Iezufá Chriftułá [...] poftanowił y wtwierdził *CzechRozm* 90v.

»wymyślić i postanowić« (2): Podnożenie chlebá y kielichá wymyflił y poftanowił Honoryus
trzeći *KrowObr* 197, 91.

»zgodzić i postanowić« (1): Azafz może być [...] mocniejszy zgodá swiátá tego/ niżli oná mocná á
fwięta zgodá Páná tego/ kthorą mocnie zgodzić y poftanowić raczył ze zwolenniki fwemi? *RejZwierc*
259.

»postanowić a zjąć« (1): Obráł tedy Iudás Eupolemá [...] y Iafoná [...]/ ktore pofláł do Rzymá
áby poftanowili á zięli fniemi przyacięliłtwo y towarzyłtwo [*misit eos Romam constituere cum illis
amicitiam et societatem*] *Leop* 1.*Mach* 8/17.

»postanowić a złożyć« (1): abyś raczył [*Wasza Królewska Miłość*] [...] ukrajną rozmowę tu w
krolestwie swem, gdyż prze kogo inego concilium generale dojść nie może, postanowić a złożyć
Diar 85.

Przen (1) :

Zwrot: »przymierze postanowić« (1): kthora [*fortuna*] z żadnym człowiekiem przymierza
fthátecznie nie dzierzy. A by ie też s kim náftháteczniey poftanowiłá/ [...] pátrzayże długoli tho trwa.
RejZwierc 153.

c. Wyznaczyć, ustalić gdzie, kiedy, w jakiej ilości itd. coś ma być; *convocare* *Mącz* [w tym: o
Bogu (9); *kogo* (6), *co* (62)] (70) : *LibLeg* 11/186; Y iáko dziwno rozlíáfował dobrotliwości swoie
poftanowiłwły ząwždy prętki czas miłofierdziu fwemu *RejPs* 150v; iefli kto tego niebáczy [...]/
niechái wię/ żeć by ten przykłąd niebył napián/ żebych [...] niektóre dni mięśné niektóre poftné/
rybné/ i mlęcne poftanowili *MurzNT* 13v; *Leop Act* 17/30; iáko oćiec pierwfzey połag poftanowi/
taki też brácia po drugich winni dáć *UstPraw* B3v, A2, D2v; Tedy Iudás poftanowił męże/
ktorzby walczyli przeciwko tym ktorzy trzymáli zamek *BibRadz* 1.*Mach* 4/41, 2.*Par* 8/9; Náznáczył był ná
fwe mieyfce Dymitrá/ ále obaczywłzy go nie swoich obyczáiw/ [...] Waśilá Iwánowicá poftanowił.
BielKron 404; *KwiatKsiąż* N4; *Mącz* 504d [2 r.]; *GrzegŚm* 3, 51; ktory [*król*] poftanowił iedło wálze y
pićie wálze *BudBib Dan* 1/10, 1.*Par* 22/2; trzebáby poftanowić iáką mierną zapláteę/ ták zá pińanie/
iáko też zá pracę fędziow *ModrzBaz* 92v, 33v [2 r.], 105; *CzechEp* 274, 297; *NiemObr* 108; ktoby
mowię temu chciał poftanowić miarę: k temu połagom/ wefelam/ vcztam/ pogrżebom/ budowánium/
málowánium fztukwarkom/ y inem zbytkom/ ktorych iefł wiele/ pewniebyście go y ziemie [*lege*: z
ziemie] wygnáli *Górnrzm* L3; pewną liczbę káždego náczynia obráchowác y poftanowić. *GostGosp*
144, 32, 144, 154; *WujNT Act* 1/23, 17/31; CHcemy/ áby káždy Woiewodá w fwym Woiewództwie
miał moc [...] pewną miarę y obyczay przedawánia rzeczy w ich rzemieśle poftanowić *SarnStat* 285,
11, 129, 286, 469, 553 (9).

postanowić komu (21): rzekł/ Co mi chcecie dáć á iágó wám wydám? A oni mu poftanowili/
trzydzieści srebrnych *MurzNT Matth* 26/15; *Diar* 80; *Leop Num* 6/13, 2.*Reg* 5/8, 4.*Reg* 25/30;
BibRadz 1.*Par* 17/9; *BudBib Dan* 1/5; Białym głowom poftanowili ftarłzy ku płáczu żálobnému/

Rok *BiałKaz* D3; Lepiej daleko służne im [sędziom] dochody poştánowić *ModrzBaz* 88, 78v, 95v; *WujNT Act* 28/23; áby Ie⁸⁰ Królewfka M. [...] z fwyeh dochodów iáki czynfz Akádemiiéy téy raczył poştánowić. *SarnStat* 198, 110, 270, 376, 985, 1222. Cf *postanowić gdzie komu, Ze zdaniem dopełnieniowym*.

postanowić przez kogo [= za czym pośrednictwem] (1): Abi syem poŃthanowyl na granyczi [...] przełz poŃli wálchey mczi y przełz náłch *LibLeg* 11/184.

postanowić za co (1): przynioŃ z łobą bogi ludu Seirłkiego/ poŃtánowił ie zá Bogi fwoie *BudBib* 2.Par 25/14.

postanowić na czym [= na zgromadzeniu ustawodawczym] (2): poŃtánowić z nim [dzierzawcą] láta wydżierzawánia wŃzytkiey fummy/ fpráwiedliwie ná Seymie. *OrzRozm* S2; *SarnStat* 279.

postanowić jak (1): saczvnek thowaru kradzonego panowie Comisarze thak poŃthanowili *LibLeg* 6/118v.

postanowić gdzie [= aby było gdzie] (2): *BielKron* 375; iz fkład Rufkiéy foli w Bydgofczy poŃtánowiemy *SarnStat* 387.

postanowić gdzie komu (2): iedennaŃcie vczniowie fzli do Galileie ná gorę gdzie im był poŃtánowił Iezus *BudNT Matth* 28/16; *WujNT Matth* 28/16.

postanowić na kiedy (2): *LibLeg* 10/69; Wefele ná mięfopufty poŃtánowiono było w Krakowie *BielKron* 375.

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia dalszego w zdaniu nadrzędnym (1): Iza żeŃ ty nie pozoftał z onych czterzech zwierząt ktorem poŃtánowił áby krołowały ná tym moim Ńwiecie *BudBib* 4.Esdr 11/39.

W charakterystycznych połączeniach: postanowić cenę (2), *czas* (5), *czynsz*, *dochody*, *dzień* (8), *jedło i picie*, *koncylijum*, *lata* [czego], *liczbę* [czego] (4), *miarę* (2), *miejsce* (4), *obrok* (2), *ordynaryjq*, *pewne godziny*, *posag*, *przejazd*, *rzeczy sprzedające*, *sąd*, *sejm* (5), *skład soli*, *strugę*, *szacunek towaru*, *szerokość drogi*, *wagę*, *zapłatę* (3), *żywność i odzienie*.

Szereg: »postanowić i naznaczyć« = constituere Vulg; constituere et determinare JanStat (2): *Leop* 4.Reg 25/30; áby koždy z nich [przełozonych zamków i miast] [...] fzérokoŃ drógi wŃzędy poŃtánowili y náznáczyli *SarnStat* 1235.

d. *Osądzić [kogo]* (1) : nikt powŃtác niemoże ktory by práwie mogł poŃtánowić człowieká/ tylko iedenze ten ieŃt bog práwy fędzia *RejPs* 110v.

e. *Mianować, wybrać do pełnienia jakiejŃ funkcji; teŃ (tylko w połączeniu: kogo = pełniącego funkcję) utworzyć jakiś urzqd, funkcję; constituere Vulg, PolAnt, Mącz, Modrz, JanStat; dare, facere, ponere Vulg, PolAnt; statuere PolAnt, JanStat; collocare Vulg; praecipere PolAnt; designare, praeponere Mącz; instituere, locare JanStat [w tym: o Bogu i Chrystusie (108)]* (266) :

postanowić kogo [= kto został kimŃ obrany] (166): *KrowObr* 5v [2 r.]; *BibRadz* 3.Reg 2/35; Syrácyn [...] Sultaná zábił/ y inego poŃtánowił *BielKron* 179, 174v; *Mącz* 234c; *WujJud* 39, 142v; iz nád tym domem w ftárym TeŃtámenćie záložonym/ poŃtáwił był Bog wierneho Moizelzá [...]. W nowym iuz záŃ/ kończąc tenze dom/ poŃtánowił Iezufa *CzechEp* 290, 289; *NiemObr* 66; poŃtánowicie wđdy kogo/ ktoby wam pokoy czynił. *GórnRozm* C3; *WujNT* 136; *SarnStat* 486, 584, 916, 999, 1098. Cf

postanowić kogo ku czemu; kogo na co; kogo za kogo; kogo kim; kogo jako kim; kogo nad kim; kogo na czym; kogo ze zdaniem dopełnieniowym; cum A dupl.

postanowić kogo ku czemu (3): poŧhánowili mię ku ŧraży nád winnicámi *BibRadz Cant* 1/5; *WujJud* 37, 39.

postanowić kogo na co (5): Poŧánowiwfzy Zigmuntá ná kroleŧwo Węgierfkie [...] vmárl lática 1386. *BielKron* 303; *CzechRozm* 9v; iż mię [*Chrystus Jezus*] zá wiernego poczytał/ ná wŧugowanie poŧánowiwfzy. *WujNT* 1.*Tim* 1/12, s. 556; *SarnStat* [994].

postanowić kogo za kogo, za co (5): Wziął łobie lud źemie oney Ioácházá ŧyná Iozyafzowego/ á poŧhánowił go łobie zá Krolá ná mieyfcu oycá iego w Ieruzálem. *BibRadz* 2.*Par* 36/1; *BielKron* 379; Tu iuż trzebá pilnie rozważáć/ [...] kogo łobie zá przyiacielá rozumieć y poŧhánowić. *RejZwierc* 20; *BudBib* 2.*Par* 36/1; Poŧánowiłem cię zá ŧwiátło Pogánom *WujNT Act* 13/47.

postanowić kogo kim (87): oblyokl yednego Thurczyna wnaŧze schathy, y poŧhanovil go Hospodare^m thv w Moldawfkiey zyemy *LibLeg* 6/190v; *KromRozm* III O6v; Synu człowieczy/ poŧhánowiłem cię ŧrozem domu Izráelfkiego *Leop Ez* 3/17, *Iudic* 9/28, 2.*Par* 1/8, 11, 26/1, 36/1, *Ez* 3 arg, 33/2; ále będziefz názywan Abráhám/ ábowiemem cię poŧánowił oycem wiela narodow. *BibRadz Gen* 17/5; Szedł tedy wzytek lud do Gálgál/ y poŧtanowił tám Saulá krolem [*regnare fecerunt ibi Saul*] przed Pánem *BibRadz* 1.*Reg* 11/15, *6v, *Gen* 27/37, *Ex* 18/25, *Deut* 28/9, 1.*Reg* 15/11 (20); *BielKron* 139v, 156v; *RejPos* 2, 339v; *RejZwierc* 69v; *WujJud* 88v, 124; *WujJudConf* 17v, 123; *RejPosRozpr* c2v; Poŧánowi ie [*syny wasze*] teź łobie hetmány/ y tyfiączniki/ y pięćdziefiátniki/ y oraczmi roley ŧwey y żeńcámi žniwá ŧwe^{so} *BudBib* 1.*Reg* 8/12, 2.*Reg* 23/23, 2.*Par* 1/8, 11, 10/1, 36/4 (11); ktory [*Bóg*] [...] Iezufá dziedziczem [!] wzyŧtkiego poŧánowił *CzechRozm* 36v, 11v, 184v, 203v; *KochPs* 65; *StryjKron* 672; Ktory [*Bóg*] przedtym nád ludem ŧwym Izráelfkim [...] poŧánowił był do czáfu ŧprawcá y rządzcá [...] Moizeŧzá. *CzechEp* 290, 270, 275, 290, 324, 347, 379, 404; *CzechEpPOrz* **4; *NiemObr* 102, 104 [2 r.], 113, 114; Abowiem [*Anaksilaus*] ŧchodząc s ŧwiátá/ ŧyná młodzienská dziedzicem Kroleŧwá poŧánowił *Phil* M2; *LatHar* 565; ktory [*Piotr św.*] Márká vczniá ŧwego poŧłał do Alexándryey/ y tám go pierwfzym biskupem poŧánowił *WujNT* 125, *Luc* 12/14, s. 248, 390, *Act* 7/10, 35 (13); *SkarKazSej* 660a.

postanowić kogo jako kim (1): ále [*Pan*] nie poŧánowił ich [*biskupów*] iáko Pány/ ábo iákimi zwirzchnimi *RejPos* 317v.

postanowić kogo nad kim, nad czym [nie włączono tu „nad kim” będącego przydawką do rzeczownika określającego funkcję] (24): ŧlugo dobry y wierny/ nád máłem byłeŧ wierny/ nád wielá cię poŧánowie [Matth 25/21]. *KrowObr* Cv; Pokolenia Lewi nielicz [...]/ ále ie poŧánowił nád Przybytkiem ŧwiádectwá/ y nád wŧyŧtkim ŧprzētem iego/ tudzieź y nád tym co przysułŧa ku Czerimoniam ŧwiētyem. *Leop Num* 1/50, *Dan* 6/4, *Hebr* 2/7; Y poŧánowił Krol ámeĝo Bánáie [...] nád woŧfkiem *BibRadz* 3.*Reg* 2/35, *Matth* 25/21, 23, *Hebr* 2/7; Praeponere aliquem negotio, Poŧánowić kogo nád czym/ polecieć mu co. *Mqcz* 311c; *RejPos* 123; *WujJud* 124; *BudBib* 2.*Esdr* 13/13; *BudNT Act* 6/3; *CzechEp* 289, 290; Ktoryź tedy iefł ŧlugá wierny y roŧtropny/ ktorego poŧánowił pan iego nád czeláđziá ŧwojá *WujNT Matth* 24/45, *Matth* 24/47, *Luc* 12/42, s. 246, *Luc* 12/44, s. 267 (9).

postanowić kogo na czym (3): *LibLeg* 10/91v; Dziękię temu który mię pośilił w Chryśtufie Iezufie Pánie náłzym/ że mię wiernym oładził/ poftánowiłszy ná pośludze *Leop* 1.*Tim* 1/12; *BielKron* 379.

postanowić kogo ze zdaniem dopełnieniowym [aby] (9): poftánowili Lewity co mieli dwádziećá lat y dáley áby byli przyśtáwy nád robotámi Domu Pánńkiego. *BibRadz* 1.*Esdr* 3/8, I 471a *marg*; *RejPosWiecz*² 92; *BudBib* 1.*Esdr* 3/8; *CzechRozm* 53v; *CzechEp* 189; To rozumiey [...] o tych wśytkich/ ktore on poftánowił/ áby rządžili kościoł iego *WujNT* 50, *Mar* 3/14, *Ioann* 15/16.

postanowić kogo [= pełnięcego funkcję, zwykle urzędnika] (107): *LibLeg* 10/148; *RejPs* 131; *RejKup* bb6v; *KRol* Iozáphát/ gdy iednego czáfu poftánowił Sędzie we wśytkich Mieyćiech w Zydoftwie/ ták do nich mowił. *GroicPorz* pp2; A wśdy ty ielstze będzieś mowił/ iż Pan Kryftus Papieźá poftánowił *KrowObr* 30; vkałz piłmo święte? gdzie Pan Kryfthus/ álbo Piotr Święty/ w kościole krześcijánńkim poftánowił kiedy/ nietylko ty rzeknące Kárdynały/ álbo Kurfirfty / ále tełz iákie Pátryarchy/ Prymáły/ Arcybiskupy/ Metropolithany *KrowObr* 36, 35, 35v, 36 *marg*, 36v *marg*, 118, Ss [2 r.]; poftánowił [*Dariusz*] nád kroleśtwem śwym fto y dwádziećá Stárołt *Leop Dan* 6/1, 1.*Reg* 12/1, 1.*Mach* 13/48; poftánow nád niemi przełożone/ tyliácniki/ fetniki/ pięćdziefiátniki/ y dziefiátniki. *BibRadz Ex* 18/21, *Deut* 28/36, 1.*Reg* 12/1, 1.*Par* 17/10, 2.*Par* 19/5, 23/18 (12); *OrzRozm* D3v; *BielKron* 187v, 241, 294, 387v; *Mącz* 392c, 412d; *KuczbKat* 215; Abowiem wierz mi iż y tho nie ledá węzeł niźli łobie práwego przyiacielá poftánowił. *RejZwierc* 89; *BielSpr* 29; *WujJud* 144v, 146v, 154; (*marg*) MniŹy bárzo Heretykom wádzá. (–) Bo áni ich Pan Kryftus poftánowił/ áni Apoftołowie. *WujJudConf* 143; *RejPosRozpr* c, cv, c2 *marg*; *BudBib* 4.*Reg* 23/5, 2.*Par* 25/5, 2.*Esdr* 6/7, 9/37, *Ier* 6/17, 1.*Mach* 1/53, 5/42; Dla tego ośtáwiłem cię ná Krećie/ ábyś [...] páftánowił [!] po mieśćiech fćárŹe *BudNT Tit* 1/5, *przedm* b4v; *CzechRozm* 177, 251; trzebá wrzędniki poftánowić/ ktorziby wyłtępne zá rázem karáli *ModrzBaz* 117v, 15, 15v, 24, 89v, 91, 93v; *SkarJedn* 10; *SkarŻyw* 363, 394, 482 *marg*; *CzechEp* 193, 287, 332; páłtyrzá inŹzego łzukać nie ma/ oprocž tego/ ktorego Chriśtus pan poftánowił *NiemObr* 28, 28, 47; poftánowiłby on naprzód *cenfores* potem *inquisitores*, ktorzyby ná mieyćá/ gđzie fię *delictum* sćáło źiezdźáli *GórnRozm* L; *Phil* P4, Q; Iż dla tego miedzy dwunaściá Apoftołow iednego Pan obrał/ áby poftánowiłszy Głowę/ była odieťa przyczyná odŹczepieńftwá. *WujNT* 390, 456, 1.*Cor* 12/28, s. 642, *Tit* 1/5, s. 744, Aaaaa3v, Bbbbbb2v; W Interregnum po Henryku dwu Hetmánów było poftánowiono w Iędrzeiowie. *SarnStat* 425. Cf *postanowić kogo komu*; *kogo za kogo*; *kogo cum inf*; *cum A dupl*.

postanowić kogo komu (9): Oćiec poki żyw moźe opiekuny dzyećiom poftánowić *UstPraw* H3v; Pothym Władziłław poftánowił im [*Litwie*] kapłany s Polńki przywiódłszy *BielKron* 382, 292v; *RejPos* 122v, 331; *RejZwierc* 147v; *WujNT Act* 14/22, s. 456; *SarnStat* 584.

postanowić kogo za kogo (1): ták teź [*Chrystus*] nie poftánowił [...] w kościole swoim żadnych krolow áni pánow świeckich zá wrzędniki *SkarJedn* 203.

postanowić kogo cum inf (1): Y rzekli do niego [*Samuela*]. Otoś fię zŹtárzał/ [...] á ták poftánow nam krolá łędzic nas *BudBib* 1.*Reg* 8/5.

postanowić z kogo [= spośród kogo] dla czego (1): Tákte y w Ieruzálem poftánowił Iozáfát z Lewitow y z káplánow [...] dla łáďow Pánńkich *BibRadz* 2.*Par* 19/8.

cum A dupl [w tym: *kogo* (= *kim*) *kogo* (7), *kogo kogo* (= *kim*) (4)] (11): *Diar* 20; Iż niektóre poftánowił Pan Bog y dał do kościoła/ Iedny Apoštoły/ drugie Proroki/ drugie Ewanielifty/ drugie Pálterzey Doktory *KrowObr* 36v; biskupá Wileńského/ poftánowił napierwey Andrzeiá Wázyło *BielKron* 382, 292v; *RejPos* 317v; *RejZwierz* 119v; iż Piotr w Rzymie ftolicę fundował/ y ná niey po łobie namiestniká Clemenlá poftánowił. *NiemObr* 52, 29, 51; poftánowiá Sędziégo Szláhcicá ośiádlégo *SarnStat* 486 [*idem*] 916.

W *połączeniach szeregowych* (3): *CzechEp* 290; Gdy przez rąk wkładanie [apostołowie] ordynowali/ poświećili y poftánowili kápłany. *WujNT* 456; *SarnStat* [994].

W *charakterystycznych połączeniach*: *postanowić apostoły* (3), *arcybiskupy*, *biskupa(-y)* (4), *burgrabie*, *doktory* (4), *dozorcę*, *dziesiątniki*, *ewangelisty* (2), *głowę* (3), *hetmany* (3), *kapłana(-y)* (11), *kardynały* (2), *krola(-e)* (16), *księżą* (*księdza*) (4), *kurfirsty*, *lewity* (2), *metropolitany*, *miercze*, *mnichy*, *namiestnika* (3), *opiekuny* (*opiekalnika*) (3), *papieża*, *pasterza(-e)* (7), *patryjarchy*, *pięćdziesiątniki*, *pisarze*, *proroki* (6), *prymasy*, *przedniejsze pany*, *przełożone* (4), *rajce*, *setniki*, *sędzie(go)* (9), *śługi*, *sprawcę(-e)* (2), *starosty* (3), *starsze(go)*(3), *stroże*, *tysiącniki*, *urzędnika(-i)* (7); *postanowić ku sprawie kościoła* (2), *ku straży*; *postanowić na krolestwo*, *na księstwo ziem litewskich*, *na usługowanie*; *postanowić za dziedziczkę*, *za krola* (2); *postanowić apostołem*, *biskupem* (6), *dziedzicem* (7), *głową* (3), *hetmanem* (2), *hospodarem* (2), *kapłanem*, *krolem* (23), *książęciem* (6), *ludem świętym*, *marszałkiem*, *ofiarownikiem* (2), *ojcem narodow* (2), *panem* (6), *pasterzem*, *pięćdziesiątnikiem*, *przełożonym* (5), *radą*, *rzędzcą*, *sędzią(-em)* (8), *śługą* (*sakramentow*) (2), *sprawcą*, *starostą*, *strożem* (4), *szafarzem* (2), *tysiącznikiem*; *postanowić nad czeladzią* (3), *nad domem* (2), *nad kościołem*, *nad krolestwem*, *nad owieczkami*, *nad przybytkiem*, *szpiklerzmi*, *nad wojskiem*; *postanowić na krolestwie*, *na posłudze*, *na wojewodztwie*.

Zwroty: »postanowić na [czyim] miejscu« = *constituere pro [aliquo]* *Vulg*, *PolAnt* (5): *Leop 2.Par* 36/1; wżytek lud Iudłki wżiawłży Azáryałzá [...] poftánowili go Krolem ná mieyfcu Amázyałzá Oycá iego. *BibRadz 4.Reg* 14/21, *2.Par* 36/1; *BudBib 3.Esdr* 1/33; Tyś łam pánie vtrapił/ y wygnął pogány/ A onyś [*ojców naszych*] poftánowił ná ich mieyfcu pány. *KochPs* 65.

»na swe miejsce postanowić« = *wyznaczyć swego następcę a. zastępcę*; *vicarios instituere* *JanStat* (4): Vpokoiwłży w łwym páństwie włżytki kráiny/ łyná łwoiego Othoná wtorego [...] ná łwe mieyfcie poftánowił. *BielKron* 174v; Stároftowie w łżeści niedzielách máią łwe łady odpráwowác: á ielliby nie mogli bydz łami, tedy ośiádlé niech ná łwé mieyfcie poftánowiá *SarnStat* 486, 916, 1098.

»porządnie postanowić« (1): Ten potym połłał ná łwiát zwolenniki łwoie/ tho iest Apoštoły/ ktorzy porządnie poftánowili Bifkupy á Doktory. *RejPosRozpr* cv.

Szeregi: »naznaczyć i postanowić« (1): ktory [Bóg] też ładzić będzie łwiát/ przez tego męža ktorego iuz z dawná ná tho náznaczył y poftánowił *CzechRozm* 9v.

»postanowić i (albo) obrać (a. wybrać)« = *constituere* *Mącz*; *eligere*, *statuere vel locare* *JanStat* [szyk 2:2] (4): We łrode zszedszy się posłowie rano postanowili i obrali miedzy sobą starszego pana Mikołája Siennickiego *Diar* 20; *KrowObr* 5v; *Mącz* 412d; *SarnStat* 999.

»postanowić i (po)dać« [szyk 1:1] (2): *KrowObr* 36v; gdzie wálży Miniłtrowie/ gdzie ná on čás byli? álbo kto ie podał y poftánowił? *WujJud* 142v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 2 r.]

»posadzić i postanowić« (1): iż [...] Pan Bog raczył W.W. w tey fławney Koronie pirwższego między ftany świeckimi poładzić y poftánowić *RejZwierc* 119v.

»posłać i postanowić« (1): Iam was poślał ná zniwo: Ktorech nie dla tego poślał y poftánowił: Aby [...] pánowáli imieniem wiary nád ludem *KrowObr* 5v.

»postanowić i przełożyć« (1): A dopiero potym [Bóg] pod nowym przymierzem nád tymże domem [...] poftánowił y przełożył/ iáko fyná y dziedzicá Iezufá Chríftufá. *CzechEp* 290. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»uczynić i (abo) postanowić« (4): *KrowObr* 35; *WujJudConf* 123; Ktorego [*Chrystusa*] tenże Bog iego y oćiec wczynił y poftánowił dziedzicem wżyfłtkiego/ Pánem y Pomázáncem. *CzechRozm* 11v; *CzechEp* 289. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»ufundować i postanowić« (1): poślalysmi na tho woyewodztwo walaskye pyotra woyewode ktori bil zyachal zwoyewodztwa swego [...], y poślalem fnyim thesz koniwłchego swego [...] wśfyeynbe ga abi on yego tham na thim woyewodztwie walałkym wfvndował y poftánowyl *LibLeg* 10/91v.

»postanowić albo wysadzić« (1): Designare aedificio consules, Poftánowić álbo wyfadzić ráyce kótrziby mieli pieczę około budowania. *Mącz* 392c.

W przen (3) :

Zwrot: »na stolcu (a. na stolicy), na stolec postanowić« [*szyk zmienny*] (2:1): *BibRadz* I 318c *margin*; *WujJudConf* 3; By go [*człowieka*] między Książęty poładził: Ná ftolcu fwych wybranych poftánowił. *ArtKanc* T19.

Przen [*kogo = pełniącego funkcję*] (1) : Oracza naprzód [*przodkowie naszy*] tak poftánowili/ áby przy nich lámych było wżyfłtko ftáráníe *OrzJan* 49.

B. Do przestrzegania indywidualnego (3) :

a. Rozkazać (2) :

postanowić co z strony kogo (1): C. Meuius [...] / będąc poimány/ y do Antoniufá przywiedziony/ był od niego fpytány/ coby s ftromy siebie kazał poftánowić. Odpowiedział: Roskaż mię co prędzey zábić *Phil* K2.

cum A cum inf (1): Y poftánowił fetnikowi ftrzec Pawła *BudNT Act* 24/23.

b. Wyznaczyć pracownikowi pańszczyźnianemu określony sposób świadczeń [kogo na co] (1) : gdzie młyn nie obecnie miele/ tám Kmiotki ná ólpy [*tj. daninę w zbożu*] lepiej poftánowić *GostGosp* 62.

2. Rozpatrzyć jakąś sprawę, powziąć na jej temat przekonanie; constituere *Vulg, PolAnt, Mącz, Modrz, Cn*; *decernere* *Vulg, PolAnt, Cn*; *statuere (apud animum a. cum animo)* *Vulg, Cn*; *concludere* *HistAl*; *definire, pacisci, ponere, praecipere* *PolAnt*; [*alicui*] *convenit* *Mącz*; *adiudicare, cernere, destinare, est [alicui] propositum, inducere animum, praedestinare, proponere apud animum a. animo a. sibi, propositum habere, suadere sibi* *Cn* (143) :

postanowić co [w tym: z wyrazem o znaczeniu ogólnikowym (12), z wyrazem oznaczającym opinię (2)] (14): *KromRozm III* D7; Alechmy sie iuż my temu przypátrzyli/ y tę wiárę w sobie iuż poftánowili o tobie Pánie/ iżeś ty iest on Kriřtus Iezus *RejPos* 299; *RejZwierc* 22v, 215; *WujJudConf* 254v; *NiemObr* 107; trzeba tedy byđz mi co nayprędzey V niego: żeby to co między mną á fynem Iego było,

gruntowniey łam on postanowił. *CiekPotr* 84. Cf *postanowić co około czego; co o czym; co w czym; Ze zdaniem dopełnieniowym*.

postanowić co [= przedmiot opinii, jakie coś jest] (10): *BibRadz Ez* 21/19, 20; *Mącz* 412d; *RejPos* [105]v, 299 [2 r.]; Połthánowiłszy iuż łobie prawą przyiaźń człowiek poćciwy iákiego też żywotá ma wżywać *RejZwierc B*, 93v; A tá ielt przyczyná/ że Łukałz śwíęty z nádchnienia Duchá S. on pirwšy á dawny Kołcioł s taką pilnołcią nam opifuie. Kthorego opifánia then koniec á cel ielt/ ábyfmy thák prawdziwy a dołkonáły kítált kołciołá v łiebie połtánowić mogli *RejPosWstaw* [143²]. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia bliższego*.

postanowić co [= treść opinii, wniosek, że coś jest] (2): niewiem/ iáko te^go zbędá/ mowíac o wćieleniu Bożym/ áby nie mušieli [...] dwu Bogu/ od łiebie rożnych połtánowić. *NiemObr* 137, 105.

postanowić co około czego (1): około częgo to mnímánye połtánowyem/ że nyemal lepyey łie drugyemu ożenić/ niź łie ná kápłánłthwo łwyęćić. *GliczKsiąż* O4v.

postanowić co o czym (1): Trzećieby fumny przypadájące były: o ktorých niżej powiemy/ gdy o pirwych y wtorych co połtánowimy. *ModrzBaz* 121v.

postanowić co w czym (2): *GliczKsiąż* F8v; Co też ielt v nich perfoná/ ielzcze nic pewnego w thym nie połtánowili łi Bábilónłcy Miłtrzewie *GrzegRóżn* H2v.

postanowić jak [„tak”] (4): To ták połtánowiłszy [...] zezwalamy ná tę mowę *WujJudConf* 254v; *NiemObr* 107. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym*.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami: to (3), *tak* (2); *iż, że* (5), *zaimek pytajny* (1)] (6): gdyżechmy też to połtánowili/ iź ielli ieden zá włzytki vmárł/ tedy włzyłcy byli vmárłymi. *BibRadz* II 100d *marg*; *Górndworz* Ee5v; Ná to on rániony odpowiedźiał/ że o łwem zdrowiu zwątpił/ ále ná łumnnieniu łwem [...] niemoże tego v łiebie pewnie połtánowić/ ná ktoeregoby winá o morderłstwo kładźioná być miáła *ModrzBaz* 70v; *SkarŻyw* 331; *CzechEp* 234; *CzahTr* Iv.

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia bliższego w zdaniu nadrzędnym [co, iż] (1): Ná którym [łiłście] ták drógi opifano y połtánowiono [...]: iź to drógi były łtarádawne *SarnStat* 969.

Zwroty: »postanowić w myłłi, na łumnnieniu« = *in conscientia constituere* *Modrz* [szyk zmienny] (1:1): A połtałw tákież przed oczy dułze łwoiey [...] ofiárę Páná łwego/ [...] á połtánów iá w myłłi łwey *RejPos* [105]v; *ModrzBaz* 70v.

»pewnie, za napewniejszą postanowić« = *constituere* *Modrz* (1:1): *ModrzBaz* 70v; Ale tego nie drzewiey żaden pozna/ [...] áż gdy to v łiebie zá napewnieyłszą połtánowi/ że nie ielt powinien/ y nie ma też nikogo przeciw Bogu łłuchác. *CzechEp* 234.

»postanowić u łiebie, łobie, w łobie« = *ponere sibi* *PolAnt*; *constituere* *Modrz* [szyk zmienny] (5:4:2): połtánów łobie dwie drodze ktoemi przyść ma miecz Krolá Babilónłskiego *BibRadz Ez* 21/19; *Górndworz* Ee5v; *RejPos* 299; *RejZwierc B*, 93v; *RejPosWstaw* [143²]; *ModrzBaz* 70v; *SkarŻyw* 331; *CzechEp* 234; *NiemObr* 107; *CzahTr* Iv.

Szeregi: »opisác i postanowić« (1): *SarnStat* 969 cf *Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia*.

»postanowić i zawrzeć« (1): by sie ktory łnich [królów] ná to dobrze rozmyślił/ y v liebie ták poftánowił/ y zawarł/ że trzebá vmieć/ y czynić dofyć łwey powinności/ á zwołaniu *GórnDworz Ee5v*.

»znaleźć (a. wynaleźć) ani (albo) postanowić« (3): Constituit utilitas amicitiam, Pożytek przyiąźnieny wynálasł álbo poftánowił. *Mqcz* 412d; A o tym zbáwieniu náłzym ták sie wšytki pífmá zgodziły/ iż go [...] żadnym obyczáiem ználeść áni poftánowić nie możemy/ oprócz thego imieniá łwięthego Iezus. *RejPos* 299, 299.

a. *Postanowić, powziąć decyzję, zaplanować [w tym: o Bogu (26)] (102) :*

postanowić co [w tym: z wyrazem o znaczeniu ogólnikowym (23), z wyrazem oznaczającym treść postanowienia (7), oznaczającym akt woli (3)] (33): nigdy sie zmienić niemoże coś kolwiek ty poftánowić raczył náłz miły pánie *RejPs* 182, 182; O Iupiter boże nawyślzy/ y dla częgos dni moje w máłym czálie poftánowił *HistAl* M8v; *BibRadz* *6v; ná oštátek [*biskup*] poftánowił s krolmi małżeńtwa pewne miedzy imi á Cefárzem *BielKron* 413v; *Mqcz* 505b; *RejPos* 118v, 238v; *RejZwierc* 2v, 124; *CzechRozm* 3v, 24, 210v; *KochPs* 45; *StryjKron* 492, 607; *CzechEp* 258; *KochMarsz* 154; *ActReg* 29, 107, 122; *OrzJan* 93, 126; To gruntownieyše będzie, co ty poftánowisz *CiekPotr* 27; *SapEpit* A4. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym; Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia; »postanowienie postanowić«, W przeni »swą myśl postanowić«.*

postanowić komu (3): *RejPos* 238v; Od tego czáfu ktoregoś Bogu poftánowiłá wczyłtości żyć/ ciáło tve poświęcone ielt *SkarŻyw* 393; Tedy się wypełniło to co ielt powiedziano przez Ieremiałzá Proroká/ mowiącego: Y wzięli trzydzieści srebrnych [...]. Y dáli ie ná rolę gárnrczarzowá/ iáko mi poftánowił Pan. *WujNT Matth* 27/10.

postanowić o czym (2): iáką rádę vczynili oni Biskupowie á Licemiernicy około zginienia á śmierci iego [...] y iáko potom z Iudałzem poftánowili o wydaniu iego. *RejPos* 104v; *SkarKaz* 518a.

postanowić jak [w tym: „tak(ież)” (14), „jako” (5)] (19): *LibMal* 1546/110v; *MurzNT Luc* 22/22; *BielKron* 231; Mihi cum Deiotaro convenit, ut [...], Poftánowiłem ták s Deyotarem. *Mqcz* 481d; A pothym wyłzedł iákoby o łzołtey á o dzyewiątey godzinie/ á tákież iáko z drugyemi poftánowił. *RejPos* 59; *RejZwierc* 171v; *CzechRozm* 24, 210v; *WujNT Matth* 27/10; *SarnStat* 692, 695. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym.*

cum inf [nigdy o Bogu] (29): iutrzejłłego dnia poftánowili przypuścić woylko ná te miáłtá *Leop* 1.*Mach* 5/27, 1.*Cor* 7/37; *BibRadz Act* 11/29, 23/20; *KuczbKat* 220; *BudNT Luc* 22/5; iegli się iuż poftánowi [*si stat sententia*] łkołztowác woyny/ trzeba się o to łtáráć/ áby [...] *ModrzBaz* 104; Y poftánowił vdać się ná pielgrzymowánie/ do grobu Bożego *SkarŻyw* 353, 51, 100, 165, 187, [223] (11); *OrzJan* 126; *LatHar* 690, 716; Abowiem Páweł poftánowił był minác Ephez *WujNT Act* 20/16, *Luc* 22/5, *Act* 11/29, 25/25; *SarnStat* 1036, 1056, 1185; *SkarKaz* 348b.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami: tak (8), to (5), na tym (1); aby, żeby (15), iż, że (11), zaimek pytajny (7)] (33): *RejKup* b4; *RejWiz* 38; łpołecznie poftánowicie/ co by w they mierze czynić. *Leop Iudic* 19/30, *Iudic* 20/7; Bo Pan iuż był poftánowił áby rádá Achitofelowá [...] w niwecz się obrociłá *BibRadz* 2.*Reg* 17/14, I 12a *marg*, 428c *marg*, *Bar* 5/7, *Dan* 13/14; *Mqcz* 412d; *GórnDworz* Hh4v; *RejPos* 213v, Ooo5v; *RejZwierc* 3, 31v; bo to ielt od wšytkich czáłow

poftánowiono [*nam testamentum quod a seculo*]/ iż śmiercią vmrzełz. *BudBib Eccli* 14/18, 1.*Mach* 5/27; *CzechRozm* 173v, 180v; Z Biskupem Lánfránkus poftánowił/ áby Anzelmus do zakonu ízedł *SkarŻyw* 332, 363, 567; Y ták to v siebie przeciw X.K. Kátholikom poftánowić/ żeby nigdy żadney rzeczy przedsię nie bráć/ ktoraby wyrażliwie w słowie Bożym położona nie byłá. *CzechEp* 136, 414; *ActReg* 111, 132; *LatHar* 3; Gdy poftánowiono że miał Páweł wodá iáchác do Włoch *WujNT Act* 27/1, 1.*Cor* 7/37 [2 r.], 2.*Cor* 2/1; Poftánowił bijąc się w pierśi [...]: áby iuż ináczey żył. *SkarKaz* 349b; *CiekPotr* 56.

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia bliższego w zdaniu nadrzędnym (1): Przeklęty ktoroby łobie nie poftánowił słow zakonu tego áby ie czynił *CzechEp* 115.

W charakterystycznych połączeniach: *postanowić czas, dni, fundamenta, gody, małżeństwo, sprawy, ślub.*

Zwroty: »postanowić bacznie, mądrze« [*szyk zmienny*] (1:1): *KochMarsz* 154; Y Ian Olbrácht/ prze nieścześnie łwoié/ niemógł tego do skutku łwégo przywiéść/ co był mądrze poftánowił. *OrzJan* 93.

»postanowić mocnie, nieodmiennie, porządnie, potężnie« [*szyk zmienny*] (2:1:1:1): *Leop* 1.*Cor* 7/37; iż to nieodmiennie Bog poftánowić raczył/ [...] iż tenże potomek iego [...] miał być Ofiárownikiem wedle porządku Melchifedekowego. *CzechRozm* 180v; [*Władysław Jagelowic*] żadną trudnością nie dał się od tego odwieść/ co raz porządnie poftánowił *StryjKron* 607; *LatHar* 3; *WujNT* 1.*Cor* 7/37.

»pewnie postanowić« (2): wżákoż był ielzche pewnie niepoftánowił gdzie się naprzod z woýłkiem rułzyć miał *BibRadz* I 428c marg; *KuczbKat* 220.

»postanowienie postanowić« (1): Pířmo bowiem święte Nowego przymirza/ ieft list y świadectwo pewne/ vmowy Bożey/ y poftánowienia iego świętego/ ktore on w Chrířtusie Iezusie vczynić y poftánowić raczył *NiemObr* 73.

»słusznie postanowić« (1): gdyż bez słufznego rozmyřłu nicz słufznie poftánowiono być nie może *RejZwierc* 124.

»postanowić sobie (samemu), u siebie (samego), w sobie, z sobą« = *constituere sibi Mącz; statuere apud se Vulg* [*szyk zmienny*] (8:7:3:2): pořlan był od Oycá/ tego czáfu ktorý był v łebie poftánowił łamże Oćiec *BibRadz* *6v, I 12a marg; *Constituere sibi aliquod genus aetatis degendae*, Poftánowić s łobá ná yáki łie łtan żywotá mam vdác. *Mącz* 412d; *RejZwierc* 22v; Ktorý to ták chćiał mieć/ wedle woley y vpodobánia łwoiego BOłkiego: ktore łam w łobie przed záłożenim fundámętow łwiátá/ ták poftánowić raczył *CzechRozm* 210v, 3v, 24, 173v; poftánowił łobie Bernárdyn/ łobotę koždá Bogu pościć *SkarŻyw* 459, 165, 187, [223], 333, 460; *CzechEp* 115, 136; *ActReg* 107; *OrzJan* 126; *WujNT* 2.*Cor* 2/1; *CiekPotr* 56.

»w umyřle (a. rozmyřle) postanowić« (3): *LibMal* 1546/110v; *KuczbKat* 220; że y Málarz pirwey farb nie rozetrze/ áż [...] to co ma máłowác iuż łobie w rozmyřle łwym poftánowi. *RejZwierc* 22v.

Szeregí: »postanowić i naznaczyć« (1): Wierzę iż był zábitý/ iż to iuż ták Bog v łebie łámego [...] poftánowić y náznaczyć raczył. *CzechRozm* 24.

»i obmyřlić, i postanowić« (1): byzas się P. Hetman [...] nie szydział zemnie zem ia sollicitus o tych rzeczach co on y dawno y lepiej y obmyřlił y postanowił *ActReg* 29.

»poślubić a postanowić« (1): gdy iuż ták ty wdzyęcżne gody [...] Bog ociec nářz temu to řynacżkowi řwemu pořlubić á pořtánowić raczył *RejPos* 238v.

»sprawić i postanowić« (1): to wřzytko ráżem tenże wřzechmogący Pan przy tymże řtworzeniu niebá y zyemie řpráwić y pořtánowić raczył. *RejZwierc* 2v.

»uczynić i postanowić« (1): *NiemObr* 73 cf »postanowienie postanowić«.

»umowić i postanowić« (1): áby káżdy to oddał nie zmyřlenie temu co z nim vmowi y pořtánowi *Phil* O2.

»uradzić, (i) postanowić« (2): *CzechRozm* 3v; co řam [Bóg] vráđzi/ co řam pořtánowi/ To wiek podawác bęđżie wiekowi. *KochPs* 45.

W przen (11) : opátrżna ludźi mąđrych pořtánowiłá rořtropnořć řpráwy wiecznéy pámięci godné piřmá řwiádecżtem ku wiádomořci potomřtwu przywodźić. *SarnStat* 1036 [*idem* (2)] 1056, 1185; Sam czás przyřřly weřela tákiego nabáwił. W ktorým řwięta pobożnořć řlub pořtánowiłá *SapEpit* A4.

Zwrot: »řwá myřl postanowić« = *powziąć postanowienie* (1): ieřli iużeř ták ná tym řwá myřl pořtánowił/ iř w tym pocźciwym řtanie chceř żywot řwoy pořtánowić *RejZwierc* 31v.

»postanowić w sercu (řwym), na sercu« (4:2): *Leop* 1.*Cor* 7/37; pořtánowiłem ná řercu/ dáć co dzień pięć pieniędzy/ dla Pána Boga *SkarŻyw* 100, 165; *LatHar* 3; Bo kto pořtánowił mocnie w řercu řwym [*statuit in corde suo*]/ [...] máiác w mocy řwá włáfná wołá/ y to pořtánowił w řercu řwym [*iudicavit in corde suo*]/ áby záchował pánnę řwá; dobrze czyni. *WujNT* 1.*Cor* 7/37.

Przen [co] (1) :

Zwrot: »w řwym rozmyřle postanowić« (1): Bo gdy w řwym rozmyřle řercze czyřthe wřzytko wwaźnie á rořtropnie pořtánowi/ iuż ine członki iáko kmiotkowie [...] to wřzitko řpráwowác muřą co im on woit rořkaże. *RejZwierc* 141.

b. *Oprzeć, przyjąć za podstawę; deducere* *Mącz* [co na czym] (10) : S^Nadz ná tem pořtánowił řřalony myřl řwá iř mnima áby niebyło bogá *RejPs* 79, 83v; ten Státut nam nápiřáli/ ktorzy pořtánowili wřzytek ná prawdźie/ ná wierze/ ná řpráwiędliwořci *OrzRozm* E2v; *Mącz* 96c; *OrzQuin* B3; Ná iakim gruncie Pan ieřt pořtánowił Kořcioł řwoy *RejPos* 299 *marg*, 301v; *Grzegřm* A4; bo o tym mięđzy nimi dořyc řporu ieřt/ ná czymby tę zacnořć/ y przywiley Piotrow pořtánowić *NiemObr* 53.

postanowić komu (1): *RejPos* 303 cf *Szereg*.

Szereg: »ugruntowác a postanowić« (1): áby [Pan] wiáre y wřzytkę nádzyeię nářzę raczył nam ták vgruntowác á pořtánowić ná tym gruncie á ná tey opoce řwoiey *RejPos* 303.

c. *Potwierdzić, ugruntowác* [co] (3) : Abowiem nieumieięć řpráwiędliwořci Bożey/ á řwá chcąc pořtánowić/ řpráwiędliwořci Bożey nie řą poddáni. *Leop Rom* 10/3; Ktore řłowá przeciwnicy odmieniáią/ [...] chcąc řwoy rozdział/ ktorým Chriřtuřá dzięłá/ pořtánowić. *NiemObr* 108.

postanowić czym (1): A żadną drogą żaden beřpiecznie iřć nie może/ iedno kthorą on řam vkázác raczył w náukach řwoich/ y pořtánowić ią raczył řwięthem i mocnemi piřmy řwoiemi. *RejPos* 280.

3. *Uczynić; constituere* *Vulg*, *Modrz*, *JanStat*; *instituere* *Mącz*, *Modrz*; *firmare* *PolAnt* [w tym: kogo (3) w znaczu. c.), co (72)] (81) :

a. *Zdziałać coř okreřłonego lub załatwić jakieř sprawy* [w tym: o Bogu (11)] (27) : Tego to Chilona pytał [...] Ezop poeta, czoby pořtánowił Iupiter na niebie, odpowiędział, wyřfokie rzeczý

poniża, á niŕkie powyŕŕza. *BielŻyw* 10; [*biskup mówi*:] Wtem wrzedzie wktoremem był Prawiem nić niepoŕtanowyl. *RejKup* c5, Fv; *BielKom* A2v; koŕcioły w Rzymie iedny z gruntu drugie vpádŕe wyŕtáwiał/ y inych rzeczy dobrych wiele poŕtánowił. *BielKron* 168, 186v, 213v, 222, 299v; gdy Pan po z martwych wŕtánium ŕwoim/ iuŕ poŕtánowiŕŕy wŕzytki ŕpráwy ŕwoie/ brał ŕie ku Bogu Oycu ŕwemu *RejPos* 291v, 114v, 122v, 302v; *ModrzBaz* 97.

postanowić czym (2): [*człowiek skromny*] miedzy ludźmi pokoy/ zgodę/ miłość/ oną ŕkromnoŕcią ŕwoią ŕnádniey poŕtánowić moŕe niŕli ow klekotácŕ vporny *RejZwierc* 139v, 139v.

postanowić jak (1): Ktory [*człowiek*] mogác teŕ ták wczynić/ y ták to poŕtánowić/ áby z wczynkow ludzkich/ ktoreby on ŕam zgotował/ wŕpráwiedliwienie ná ludzi oplywało: wŕzákŕe tego wczynić nie wmiál. *CzechRozm* 215v.

W poŕłączeniu z rzeczownikiem oznaczającym wynik działania (4): gdyŕ iuŕ to wŕzytko ŕpráwić raczył/ á poŕtánowił doŕtátecznie odkupienie narodu ludzkiego *RejPos* 5v; *RejZwierc* 139v; Krol o to ŕię ma pilnie ŕtárác/ ielli chce mieć trwálą miedzy obywatelmi ŕiemie ŕwey zgodę/ áby poŕtánowił miedzy nimi/ [...] porownánie *ModrzBaz* 19; mamy [...] ŕię do tych zaŕlug wćiekác/ ktore nam ŕwięci w koŕciele Boŕzym poŕtánowili *ReszList* 152.

W poŕłączeniach szeregowych (3): ná tym iuŕ ŕtále przeŕtác/ co tu czyniło/ ŕpráwowało y poŕtánowiło to ŕwięte człowieczeńŕtwo iego *RejPos* 294, 321v; *RejZwierc* 198.

Zwrot: »postanowić dobrze« [*szyk zmienny*] (2): dalibog nam ŕdrowye. pomyŕlymi o tech rzeczach yakobiŕmy ye dobrze poŕtanovili. *MetrKor* 46/175v; *BielKron* 416.

Szeregi: »sprawić i postanowić« (1): Bo ćichy/ ŕkromny/ á rozwaŕny człowiek więcey ŕpráwić y poŕtánowić moŕe oną nadobną á wkládną ŕkromnoŕcią *RejZwierc* 139v. [*Ponadto w poŕłączeniu szeregowym 1 r.*]

»uczynić i (a, abo) postanowić« [*szyk 2:1*] (3): ániŕyŕ pewnie [*Boŕe*] cobyŕ miał w nienawiŕŕŕ [!] poŕtánowił ábo wczynił [*constituisti aut fecisti*]. *Leop Sap* 11/25; *RejPos* [105]; *CzechRozm* 215v.

b. *Utworzyć, założyć* [*w tym: o Bogu i Chrystusie* (12)] (37) : *RejPs* 132v, 152; [*Pan Krystus*] grunt zbáwyenya náŕŕego [...] poŕtánowiŕŕy/ o nyektorych rzeczach rádę nam tylko [...] zoŕtáwił *KromRozm II* x4; *KromRozm III* L8v; kiedy ŕie kto odŕáŕzy/ od iednoŕci koŕciołá ŕwiętego krzeŕcijánŕkiego/ y nową ŕektę iáką poŕtánowi. *KrowObr* A4v, 78v, 98, 135; iáko ŕie miáło wieŕŕ koŕciołom ktore on w Azyey poŕtánowił *Leop* VV v; *BibRadz* I 1456b *marg*; Then poŕtánowił krolewŕki ŕtolec w Andrynopolu. *BielKron* 241, 142, 153; Regnum instituere, Króŕiewŕtwo poŕtánowić. *Mącz* 413c; *RejAp* 97, 133; [*Herkules*] támŕe w tym kráiu/ gry/ ábo ćwiczenia Olimpijŕkie poŕthánowił *Górndworz* V4; *RejPos* 70v, 330; *SkarJedn* 145; W Báwárŕkiejey ziemi czterzy Biŕkupŕtwa poŕtánowił. *SkarŻyw* 518 *marg*, [236], 528; *NiemObr* 175; *ActReg* 31; *WujNT* 104, 125, 412; *SarnStat* 130.

postanowić komu [*w tym: „sobie”* (3)] (4): *RejPos* 122v, 329v, 341; Niepodobáiąŕię wam gory y láfy [...]. poŕtánowiliŕŕie ŕobie zgromádzenia y miáŕtá. *ModrzBaz* 143.

postanowić na czym (1): *KromRozm II* b3 *cf* »założyć i postanowić«.

W *połączeniach szeregowych* (2): iáko Máieftat fwoy/ á ftolec wielmożności fwoiey/ łobie łpráwić á poftánowić á ochędożyć raczył? *RejPos* 341; zá przyłtoyną łie nam rzecz zdáło Kollegium miánowác/ obrác/ poftánowić/ záładzić/ ordynowác/ y erigowác *SarnStat* 196.

W *charakterystycznych połączeniach*: postanowić bałwochwalstwo (2), biskupstwo, granice, grunt zbawienia, gry olimpijskie, jedności źródło, kacerstwo, klasztor (2), kolleijum, kościół (7), krolestwo (3), miasto, naukę, przełożenstwa, regułę, sektę, służbę bożą (2), stany, stolec (stolicę) (4), zgromadzenie.

Szeregi: »fundowác i postanowić« (1): vkazác nowe Ieruzáleń Chrześcijánłkie/ w którym napřednieyfy łtolec kościoła łwego chciał P. Chrifus fundowác y poftánowić. *WujNT* 393.

»założyć i postanowić« (1): ná którym [zakonie Pana Krystusowym] zbor fwoy/ to yeft/ kołcyoł krzełciyánłki záłożył y poftánowił *KromRozm II* b3.

W *przen* (2) : ácz im iuz [...] poftánowił thy łwięte páłtwiłka łwiętey náuki á woley łwoiey/ [...] przedłię [...] *RejPos* 122v, 122v.

c. *Stworzyć* (15) : Tyś poftánowił niebo y włfytek okrąg ziemie *RejPs* 109; Iáko Pan dziwnie włzytko poftánowić raczył. *RejWiz* 144v; *BielKron* 1, 1v, 79v; Tákże iuz to dwoie [tj. *Adama i Eweł*] był poftánowił *RejPos* 100v, 140v.

postanowić komu [w tym: „sobie” (1)] (2): Gdy łobie iuz raczył łtworzyć á poftánowić tu ná zyemi tego nędznego włodárzá/ to ieft/ thego człowieká nıkczemnego *RejPos* 191v, 321v.

postanowić czym (2): *RejPos* 270v cf *Zwrot*; *CzechRozm* 5 cf »uczynić a postanowić«.

postanowić w czym [= jak] (1): Tákże thez y w thym porzádku then włzechmogący Pan łpráwić y poftánowić raczył/ iż łpráwiłzy thy dziwne biegi á ty rozne plányety niebieskie [...] *RejZwierc* 3.

W *charakterystycznych połączeniach*: postanowić człowieka, narod [żydowski], niebo, okrąg ziemie, raj (2), świat (3), ziemię.

Zwrot: »z nızczeo postanowić« (1): włzytko to co iedno oczymá widzimy tylko iednym łłowem [...] z nızczeo/ Pan ten łtworzyć y poftánowić raczył. *RejPos* 270v.

Szeregi: »sprawić a (i) postanowić« (2): ktory [raj] on tez był łobie ku czći łwoiey łpráwić á poftánowić raczył. *RejPos* 53; *RejZwierc* 3.

»stworzyć i (a) postanowić« (4): *RejPos* 191v, 270v, 321v; W tenze czas [po potopie] Pan Bog iákoby powtore łtworzył/ y poftánowił nowy Swiát *StryjKron* 6.

»uczynić a postanowić« (1): ktory vczyłńł ziemię mocą łwą/ á poftánowił świat mądrością łwoią *CzechRozm* 5.

»założyć i postanowić« (1): ktory łam ziemię záłożył/ y niebiołá poftánowił *CzechRozm* 36.

d. *Zbudowác* (2) :

postanowić na czym (1): A (ták) poftánowili (on) ołtarz ná nápodłtáwkach iego *BudBib* 1.*Esdr* 3/3.

W *porównaniu* (1): Poftánowiwłzy domek iáko czyni pczółká/ Nieśiłz k niemu przyłmáki z rozlicznego zyołká. *RejWiz* 80v.

4. *Doprowadzić do jakiegoś (zwykle požádanego) stanu, uporządkowác, uregulowác, zorganizowác, usprawnić; constituere, corrigere* *Vulg*; *corroborare, dirigere, restituere* *PolAnt*; *confirmare, redigere* *Mącz*; *instituere, ordinare* *JanStat* [w tym: kogo (głównie w znac. **c.a.** i **d.**), co (176)] (178) : gdy go [*Chrystusa*] pytáli o przełożenłtwiech á o zwırzchnołciach łwiátá tego/ iáko ie tez tu zołtáwić á

poftáno wić [!] będzyc raczył idąc do Bogá Oycá fwego niebiefkie⁸⁰/ iż im tu powiedác raczy/ iż [...] *RejPos* 315v; Ten [potomek księżny słuckiej] oyczyftą ftolicę y ftan twoy fzczeńśliwie/ Ma poftánowić z twoim nalepfzym włáciiwie. *KořakCath* C2.

postanowić czym [= jak] (1): ábowiem on fluffną rofpráwá poftánowi wflytko ná ziemi *RejPs* 142.

postanowić w czym [= jak] (2): kto liczyby dobrze á pobożnie požiwa/ gdi tym obyczaiem czyni iako pan Bog vczynić raczył/ ktori w rżądzie á wliczbie flufznej wifztko [!] poftánowił. *KłosAlg* A4v; *RejZwierc* 2v.

W przeciwstawieniu: »postanowić ... kazić« (1): Quae erant confirmata iterum infirmat, To co fie yuz było poftánowilo záś kázy *Mqcz* 128c.

a. *O konkretach* (2) : poftánowiwfzy iuz tę fkrzynię [...] / káz nářzázác z Tárćic [...] fztuk thák długich iáko tá fkrzyniá ná fzerz. *Strum* Kv, Mv.

Zwrot: »dobrze postanowić« (1): Tym Instrumentem możefz wáżyć fáme wodę / [...] thedy w nim dobrze wodę poftánowić / áżeby kráie wodá dobrze oblaá *Strum* C4.

b. *O sprawach natury społecznej i politycznej* (56) : *RejPs* 138; Poftánowiwfzy obyczay y fpráwę w Polfkim kroleřtwie / iechał do Prági *BielKron* 368v, 156v, 229v, 406, 425; *OrzQuin* G2; Pan Kriřtus poftánowiwfzy ftádo fwoie / fzedł do Bogá oycá fwe⁸⁰. *RejPos* 122v *marg*, 113v; *BudBib* 1.*Mach* 15/3; *SkarŻyw* 335; *KlonKr* B3v.

postanowić komu (2): Swiecká tákże rzeczpořpolitá [*Mojřesz*] poftánowił im *SkarŻyw* 482. *Cf postanowić* jaki komu.

postanowić w czym [= jak] (6): Pořthánowiwfzy kroleřtwo w pokoiu / záložyl kořćioł w Biáğrodzie *BielKron* 300; In tolerabilem formam redigere civitatem, W miernym ftanie poftánowić ták yáko może być / ták wczás nie owfzeki źle. *Mqcz* 457b; *RejZwierc* 101v; *BudBib* *Is* 9/7, 2.*Mach* 4/21; Bowiem y ono wielkie Grekow ziednoczenie [...] [*Bóg*] w iedney wierze y zwiářku miłości z ftolicá Apořtolfką poftánowił. *SkarFjedn* 313.

postanowić w czym [= pod jakim względem] (1): [*Romulus*] rádził około tego z dzyádem fwoim Numitorem / iákoby Rzeczpořpolitá w mieřcie w ludu pořpolitym y w Rycerřkich fpráwach dobrze poftánowili. *BielKron* 99.

postanowić jaki komu (1): ále y rzeczpořpolitá [...] mocná / y obronná ná tym řwiećie fobie / y fwym potomkóm poftánowiem. *KochWr* 23.

postanowić jak [w tym: „tak” (2), „jako” (1)] (3): Dwor iako postanowic *ActReg* 9; *OrzJan* 49; *SarnStat* 134.

W połączeniu szeregowym (2): który [*król Kazimierz*] przerzeczony řkarb Zup [...] porządnie rofpráwił / y iáko gránicámi iákiemi poftánowił / vřtáwił / ordináciá vczynił *SarnStat* 369 [*idem*] 382.

W porównaniu (2): *SarnStat* 369, 382 *cf* *W* połączeniu szeregowym.

W charakterystycznych połączeniach: postanowić duchowny stan, dwor, kroleřtwo (5), obyczaje, Polską Koronę, pospolstwo, Rzym, senat, skarb (2), sprawę(-y) [czyje] (4), stolicę, swe rzeczy (4), wojsko.

Zwroty: »dobry porządek postanowić« (1): iżebyfmy domá dobry porządek poftánowiwfzy / řnádniéy nieprzyacięlowi odpór dáć mogli *SarnStat* 851.

»postanowić dobrze, w dobrej sprawie, porządnie (*a.* w dobrym porządku), gruntownie (*a.* na dobrym gruncie), opatrnie (*a.* w dobrej opatrności), nieźle, w swej mierze, zacnie« = *dirigere in optima dispositione PolAnt; in tolerabilem formam redigere Mącz; corrigere Vulg* [w tym: w dobrej opatrności i sprawie (1)] [szyk zmienny] (9:3:3:2:2:1:1:1): *LibLeg* 11/[32²]; który [Bóg] y náfze/ y przodków náfzych kroleństwo zacnie poftánowił. *BibRadz Esth* 16/15[16]; [Sylla] poftánowił w dobrej fprawie Senat *BielKron* 130v; thák fie fpierwu zgadzáli iż záfie nieme poľpolftwo dobrze poftánowili. *BielKron* 300v, 55, 99, 131v, 170, 178v (13); *Mącz* 457b; *StryjKron* 477; *ActReg* 93; wiele fie przez twoię opátrność (*marg*) w narodzie tym. G. (–) popráwiło (*marg*) porządnie poftánowiło. (–) *WujNT Act* 24/3; My tedy chcąc tę różnicę około Vniiéy między niémi porównáf/ [...] y w fwéy mierze ile w nas iéft poftánowić. [...] *SarnStat* 1001; *SkarKaz* 119a.

»postanowić rzeczpospolitą (*a.* pospolitą rzecz)« = *uporządkować sprawy państwowe* [szyk zmienny] (19): wroćiwfy fie do Ieruzálem z wielką korzyfcia/ poftánowił [Gottifredus] poľpolitą rzecz dobrze *BielKron* 178v; Poftánowiwfy Rzecz poľpolitą w Węgierkfey ziemi/ przyiecháli od Cefárzá poľlowie *BielKron* 301; Krol fie do Litwy wezbrał miefiącá Márcá/ poftánowiwfy ná feymie Piothrkowfkim Rzeczpoľpolitą w Polfcze/ w Prufiech/ y Mázowfczu. *BielKron* 420, 55, 131 [2 r.], 180v, 184, 186 (17); *SkarŻyw* 482; *OrzJan* 49.

Szeregi: »sposobić i postanowić« (1): Któré to woýfko [król] ták fpofobi y poftánowi [instituet]/ iáko rzecz bédzie potrzebowała *SarnStat* 134.

»postanowić i sprawić« (1): yz yvsz [krol] wroczył sye do Coroni polskiej [...] postanowyschi y sprawywsi wszitkie rzeczi dobrze ssąsyadi y nieprzyacziolmi swimy *LibLeg* 11/[32²]v.

c. *Ukształtować swoje życie, zwłaszcza duchowe* [w tym: pozytywnie (74), negatywnie (3)] (77) : *RejKup* h7; Iáko fie ma poćciwy w powinności fwey záchowáf/ poftánowiwfy iáki tákí ftaniczek fwoy. *RejZwierc* A5v; A człowiek pomierny/ poćciwy/ á fpokoyny/ który iuż żywot fwoy poftánowi/ iż ná thym przeftáf może czo mu Pan Bog z káfki dáć á poruczyć raczy *RejZwierc* 105v, 13, 35, 106, 115v *marg*, Aaa4; ábychmy obumárfzy ciáfu y fwiátu/ poftánowili w nim [w *Chrystusie*] nowy żywot. *RejPosWstaw* [21³]v; *KolakCath* B2v.

postanowić czego [zmiana składni zależna od nadrzędnego „nauczyć się”] (1): Bá kácniey fie náuczyć ná luthni y ná orgániech gráf/ niżli fie náuczyć tákiego żywotá w łobie poftánowić. *RejZwierc* 158v.

postanowić w czym [= *jak*] (9): *RejJóz* B6v; *LubPs* R5 [2 r.]; *RejPos* 126; mam ná pilney pieczy/ Bych ná wźzem poftánowił w pokoju fwe rzeczy. *HistLan* Ev; że iuż wydzielz [...] thákiego wźzetcznego żywotá fwego/ á poftánowifz ftaniczek fwoy w poczćiwym małżeńftwie fwiętym *RejZwierc* 34v, 31v, 127, 180.

postanowić jak [w tym: „tak” (8), „jako” (1)] (9): *RejKup* p2v; *RejPos* 79, 119, 120, 328; *RejZwierc* 30v, 179; áby wźytkim k woli czyniác ftáramy fie iákobychmy co nawięcey przyiacioł łobie iednáli á dofthawáli. Ale ci ktorzy ták rzeczy fwoie poftánowili/ wiele przeciwko práwu y fprawiedliwości czyniá *RejPosWstaw* [41⁴]v; *NiemObr* 4.

W charakterystycznych połączeniach: *postanowić gospodarstwo* (2), *rzeczy swoje* (2), *sprawy* (*sprawki*) *sw(oj)e* (6), *stan(iczek) swoj* (*żywota swego*) (7), *wiek swoj*, *wszytko* (5), *żywot* (8).

Zwroty: »mocno postanowić« (2): [*Pan*] ofwieci Duchem śwym świętym ono błędne serce twoie/ gdy ie o nim mocno postanowisz w wierze swoiey *RejPos* 126; *ArtKanc* N7v.

»postanowić myśl, umysł swój« [*w tym: stateczną (6), bezpieczną, umiarkowaną, uważną*] [*szyk zmienny*] (13:7): Postanowiłem wymyśli swoy abych strzegł języka swego *RejPs* 58v; Bowiem to iest nawiętsze lekarstwo w załości Postanowić swoy wymyśli/ w bezpieczney stałości. *RejJóz* B6v; *RejPos* 89v, 119, [308]v, 328; postanow iuz stathieczną á vważną myśli swoię *RejZwierc* 179, 17v, 30v, 86, 102, 103 (11); *SkarŻyw* 76; *NiemObr* 4; *ArtKanc* N7v.

»postanowić nadobnie, dobrze, pościwie, pomiernie, porządnie, rozważnie, stale, statecznie, upelnie« [*w tym: nadobnie, pomienie a pościwie (1), nadobnie a rozważnie itp. (3)*] [*szyk zmienny*] (4:1:1:1:1:1:1:1): Zywoit swoy dobrze postanow *BielŻyw* 17; A błogollawiony to człek ktory wtem vpełnie żądzą swą postanowił *RejPs* 195; A ieliże postanowisz nadobnie á rozważnie á w stathieczney pomierności ten vćciwy wiek swoy/ á czożci sie stanie? *RejZwierc* 127, 103, 112, 144v, 168.

»postanowić około siebie« [*szyk zmienny*] (6): Iako iuz pościwy człowiek pothánowiwszy około siebie y gośpodarstwo y ine sprawy swoie/ ma spokojnego staniku swego vżywać. *RejZwierc* Bv, 35, 102, 112 [2 r.], 144v.

»w sobie, u siebie postanowić« [*szyk zmienny*] (14:1): *LubPs* R5 marg; *RejPos* 119v; Snadnie wżytko w sobie postanowi kogo rozum rzadzi. *RejZwierc* A5v; ALe postanowiwszy w sobie taki piękny pomierny á poważny żywot [...]/ ftożyze mocno przy nim *RejZwierc* 103, 17v, 21 [2 r.], [78²], 86, 102 (12); *SkarŻyw* 76.

»źle postanowić« (1): iż chociaybychmy poiedli wżytki kárby á wżytki kroleństwa tego swiáthá/ á dużę swą źle spráwili ábo postanowili/ [...] tedyby [...] *RejPos* 299.

Szereg: »sprawić a (i) postanowić« (2): *RejPos* 299; opuściwszy rozliczne burdy/ fráfunki/ á kłopoty swiáthá tego/ będziez vżywał rokofzy swoiey/ patrząc ná ony sprawy swoie/ ktoreś sobie spráwił y postanowił zá czáfow dużości swoiey. *RejZwierc* 172v.

W przeni (2) :

Zwroty: »postanowić (swe) serce, swą duszę« [*szyk zmienny*] (5:2): I itaką spráwą nietuflę Bych postanowyl swą duflę. *RejKup* n2v; Y takem w tey błędney myśli postanowił swe serce *LubPs* R5, R5 marg; wierz mi/ gdy takie serce postanowisz w sobie/ iż nigdy prożnować nie będzie *RejPos* 119v, 120, 126, 299.

»postanowić w sercu swoim« (1): ále zgoła postanowiwszy wierną myśli w sercu swoim o świętym miłofierdzyu iego/ [...] támże wnet łzami vmywála święte nogi iego *RejPos* [308]v.

α. *Ustabilizować życiowo, zwłaszcza usamodzielnic majatkowo* (17) : *BielKom* D; yako źle gdy ocyec fyná pothánowić nychce gdy fyn przydzye klátom *GliczKsiąz* O3v, O, O3, P3v; Ludzye godne/ vczone/ lekarze/ y ine doktory postanowił/ takżez y vbogie *BielKron* 146, 229v; *SkarŻyw* 472 marg; *WerKaz* 288.

postanowić w czym [= w jakim stanie] (1): ocyec ktory fyná ma/ nychay sie obaczy yefli go w káplánstwy postanowić ma. *GliczKsiąz* O5v.

Zwroty: »dobrze (a porządnie) postanowić« (2): Pan bog go iest s choroby vzdrowił/ Aby dom swoy dobrze postanowił *BielKom* G5v; *GliczKsiąz* N2v.

»w dostatku, w majątnościach postanowić« (1:1): tak iż drugi w doftátku dobrym domu fwego poftánowić nie może. *BielKron* 334v, 229v.

»siebie, stan svoj postanowić« = *ustabilizować się* (1:1): gdyby [syn] ku czemu przyšfedł á wezwánye y ftan fwoy miałyby poftánowić. *GliczKsiąż* F2v, N2v.

Szereg: »postanowić, (a) opatrzyć« [szyk 1:1] (2): *BielKron* 376; nądziwáiąc fie iż prze gošpodárštwá fwe [...] mamy wšytko opátrzyć á poftánowić/ y żony/ y potomštwa fwoie *RejPos* 159v.

d. *O Bogu (i wyjątkowo o naturze): ukształtować los człowieka, uczynić go kimś a. jakimś* (36) : prošsę moy pánie áby żywot moy według łálki fwey świętey raczył poftánowić. *RejPs* 187.

postanowić komu [„sobie”] *ku czemu* (1): iákíe zálie roškolzy/ bešpieczeńštwá/ y błogošłáwienštwá Páńkie/ w ftaniech tych/ ktore on šobie ku czći á ku chwale fwoiey/ y poftánowić y vbłogošłáwić raczył. *RejPos* 44.

postanowić na czym (2): gdy teź iuź vważyłš żywotek fwoy pobożny/ ná którym cie kolwiek Pan thwoy poftánowić będzie raczył *RejZwierc* 106v, 190v.

postanowić w czym [= *w jakim stanie*] (5): *RejWiz* A3v; iedno iż w fwym powołániu/ w iákim cie kolwiek Pan poftánowić raczył/ będąyefš nášládował Páná fwego *RejPos* 281, 42; *RejZwierc* 106; Šczęšliwy iešteš káždy/ którégo cie/ Nie w wielkim gminie/ ni w gniaździe wyfokiem Bóg poftánowił *ZawJeft* 24.

postanowić w czym [= *udzielić czegoš*] (8): Quoniam tu domine ſingulariter in ſpe conſtituiſti me. Bowiem ty ſam miły panie/ poftánowiłš me w nadziei. *WróbŻołt* 4/10, B7v; abowiem on fwemi fwiętemi rękámi vmocnił ftan wálš y wtákiem rządzie poftánowił ktory iuź wiecznie nigdy wzrušon być niemože. *RejPs* 217v; Poftánowiwłšy go Pan Bog w wielkim ſzczęšciu [...]/ zálie nań wielkie plagi dopułzczał *BielKron* 27v; iż iuź w rádošciách onych poftánowi wierne á przebráne fwoie *RejPos* 232, 127v; *RejZwierc* 20v; áby nas zupełnie á doftátecznie w prawdziwey á zupełney pobożności wyćwiczył á poftánowił *RejPosWstaw* 21.

postanowić w czym [= *pod jakim względem*] (2): Y Tu fie przyrodzenie dłuго rozmyłláło/ Gdy tę głowę w fwych ſprávach/ poftánowić miało. *RejZwierc* 51v; *RejPos* 287.

postanowić jak [*w tym*: „jako” (5), „tak” (5), „tak jako” (1)] (12): A ty [...] będzieſz raczył poftánowić mnie tak iż oni nic ſprzećiwnego mnie niebędá moc vczynić *RejPs* 87; iż gi [człowieka] tak bárzo vwielbił/ iż málucžko mniefš od Anyolá poftánowił došthoieńštwo iego. *RejAp* 102; gdy fie tak ſprávowác á záchowywác będąyemy/ iáko nas [...] Pan náłš miłošćiwý Ieżus Kriřtus náuczyć á poftánowić raczył. *RejPos* 190, 42, 89v, 188, 258v, 328, 329v; *RejZwierc* 1v, 34v, 106v.

Szeregi: »opatrzyć a postanowić« (1): iż was opátrzę á poftánowię we wšyžthkich ſprávach á potrzebach wálšych. *RejPos* 287.

»przejrzeć a postanowić« (1): nie dofyćže tobie [...] zořtác ná tym z wolną myłlá á s poćiwofcią/ ná czym cie on z łálki fwey przeyrzeć a poftánowić raczył *RejZwierc* 190v.

»(i) sprawić (a. sprawowác) i postanowić« [szyk 2:1] (3): *RejWiz* A3v; *RejPos* 329v; á w nadobney ſprávie/ á w vczćiwych pořtepkoch áby cie y ſprávil y poftánowił. *RejZwierc* 20v.

W przeni (6) : á práwa ręká twoiá poftánowiwłšy na wřšem mię vmocniłá. *RejPs* 25v, 22; *RejZwierc* 51v; Poftánowił mię ná drodze práwéy *KochPs* 33.

Zwrot: »postanowić duszę, serce« (1:1): ábowiem on íam poítánowił wílytki íercá ludzkie *RejPs* 48, 188v.

5. Pojednać, pogodzić; uzgodnić (3) :

postanowić kogo (pl) (1): Poíłá do niego poíły zacne ktorzy ie poítánowali według vgody pierwfzey *BielKron* 397.

postanowić miedzy kim (1): Krol Boleílaw [...] íiągná do Węgier przez gory/ kthory przyiechawízy poítánowił miedzy imi [*cesarzem i synami króla węgierskiego*] íz każdy ná íwym przeíłá *BielKron* 348.

Zwrot: »[co] postanowić na dobrej mierze« (1): dlia tego ten Articul wíziéíímy na prziiiazd Xiázeczia Prvskiego, [...] a íniem ten Articul poítanowiemy na dobrej mierze. *ComCrac* 14.

6. Ustawić w określonej pozycji [co] (2) : té [*miejsca opuchłe*] błotem [...] okłádác íyę godzi/ biorác íe ná dníe [...] y grzeiác w kotle/ áby ták íiálo poítánowiwízy/ czéíć íyie boláca obkłádáíá. *Oczko* 17.

a. Postawić do góry (1) : ktho nie vmie íedno íie w kábat wviázác/ koíet [*prawdopodobnie: koíniierz*] piékníe poítánowić *RejZwierc* 113.

7. Umieścić; ponere, statuere Vulg, PolAnt; constituere Vulg, JanStat; figere HistAl; confirmare Vulg; habitare a. stare facere PolAnt [kogo, co gdzie] (44) : okoío tego pan íeít poítánowił mieízkánie íwoie. *RejPs* 27v, 72; *Leop* 1.Par 17/14; Vczynií mu ktemu mieyíce roíkoíízne/ [...] ktore byío przezwano Ráiem íwiátá tego. Táme go poítánowić raczyí *RejPos* 100v; *BialKat* 18v; cóí też powinowát Rzeczypoípolitey y oyczyzníe íwey/ w kthorey cie kolwiek twoy Pan poítánowić raczyí. *RejZwierc* 35v, 1v; (*nagł*) Biálégłowy Prokuratorá w goípodzie niech poítánowiá. (-) [...] Sędzia [...] íłużebniká íwégo z tym który íie zniá práwuie/ do goípody onéy pániéy poíłác bédzie powinien *SarnStat* 569.

Przen (7) : A íz by mié wydarí z ímrodliwego wííey nédze zrzodliíká á poítánowił mié ná pewnem mieícu ná nogách moich *RejPs* 60; *BibRadz Ps* 131/11; *RejPos* 68; y przywíodé do mieyícá ktorem obraí ábym tám poítánowił imię moię. *BudBib* 2.*Esdr* 1/9.

Zwroty: »nogę postanowić« (1): Aczci y w tym íáko y w ínfzych rzeczách/ niewie íam X.K. gdzieby miał nogę íwą poítánowić. *CzechEp* 209.

»przed oczy postanowić« = *przedstawić, uzmysłowić* (1): Ale rozumíá [*Pan*] íz nam byío pilniey thego potrzebá/ áby íie w nas íwiecííá á okázowáíá oná íwiéta zwirzchnóć imienia íego Boíkiego [...]. To nam napírwey przed oczy náíze poítánowić raczyí *RejPos* 252.

»na swym postanowić« (1): Aza to [...] nie íeít znáczne y głupítwo y vpor chciéć [...] ná íwym vpomie/ gwałtem przewíodízy/ poítánowić? *CzechEp* 46.

a. Postawić, położyć (3) : poítánowił báíwáná rytego ktorego byí ípráwií w domu Bożym *BudBib* 2.Par 33/7.

Zwrot: »przed oczyma postanowić« (1): íeíliże wtych gmachach gdzie [...] íię vczemy/ przed oczyma náízymi takowe naczyńia poítanowiemy/ ktorymi godziny y czaíy rozmierzaiá *KwiatKsiqż* L4v.

Przen (1) :

Szereg: »postanowić a położyć« (1): A Gdy íuż ty trzy pániénki [...] Wíaré Nádzíeíę á Láíkę poítánowiíz á poíóżyíz íe okoío tey wdziéczney dúízyce twoiey/ to [...] *RejZwierc* 127v.

b. Kazać stać gdzieś (11) : *Leop* 4.Reg 7/17; poştánowali Kápłany w branie z trąbami/ y Lewithy [...] z Cymbały *BibRadz* 1.*Esdr* 3/10; Tedy kfięza koſcioła onego poştánowali byli w nim przedawce ze wŕytkimi rzeczami *RejPos* 198; *BudBib* 2.*Par* 29/25; Poştánowił Pan przed Ráiem rofkofzy/ Cherubiną *WysKaz* 33.

Zwrot: »postanowić straż, stroże« = *ponere a. statuere custodes Vulg, PolAnt; confirmare custodiam Vulg* (3:1): *Leop* 2.*Esdr* 7/3, *Eccli* 42/11; Y poştánowiłem ſtraż z mieſzczánow Ierozolimſkich/ káżdę⁶⁰ ná mieſcu ſwoim *BibRadz* 2.*Esdr* 7/3; *BudBib* 2.*Esdr* 7/3.

a. Przedstawić do oceny, oglądu [przed kim] (2) : takowichbiſcie ſŕye kazaly dopithacz, y ych przed łobą poştánowywſchi, za takowe ſle vczinky ychbiſcie karaly *LibLeg* 10/92; *BudNT Act* 6/6.

c. Osadzić (1) : ſzedł do zyiemie Ethán/ á tam pánując wielki lud poştánowił *BielKron* 6.

d. Rozmieścić wojsko i sprzęt wojskowy; metari HistAl (13) : Iako Alexander poştánowił namioty ſwe y załtępy [*castrametatus est*] v rzeki Grankus. *HistAl* F6, E3, H2; Rozdzielił woſłko ná cztery części/ rozładziwſzy brácią ſwą [...]/ Támże poştánowił y Eleázará. *BibRadz* 2.*Mach* 8/22, 1.*Par* 18/3, *Ez* 21/22; *BielKron* 147v, 307v; Tám według proporcyeſ/ poştánowić dзиаła *BielSat* N [*idem BielSjem*]; izby ták prędko nieprzyaciel nádciągał/ niźliby woſłká álbo obozu ták prędko niemogł dobrze poştánowić *BielSpr* 8v, 22v, 69v; *BielSjem* 36.

e. Umieścić w tekście (1) :

Zwrot: »na [którym] miejsku postanowić« = *ocenić stopień ważności (1):* [...] tudzieſz teſz ku temu co ná trzećim miejsku poştánowiono było od twego dziada [*autor nawiązuje do wypowiedzi tegoż dziada, w której ujmuje on problem w trzech punktach*] *KwiatKsiąż* Av.

8. Utrwalić, umocnić; dirigere, ponere, stare facere PolAnt [co] (18) :

a. O obiektach fizycznych (5) : którą rzecz chcą załufzić albo poştánowić aby ſie ſpołem trzymała tedy miodem tworzą. *GlabGad* I8v; *RejPs* 138; Rozſtąpiła ſię ziemiá y wŕzyfcy mieſzkáiący ná nieſ/ á iam poştánowił ſłupy iey *BibRadz Ps* 74/4; *BudBib Ps* 148/6.

Przen (1) : cudzołozne ſzczepienia/ nie pułfczą korzenia głęboko/ áni poştánowią vgruntowanie ſtáteczne [*nec stabile firmamentum collocabunt*]. *Leop Sap* 4/3.

b. O zjawiskach i stanach psychicznych (12) : *RejPos* 248v; moy miły Krzeſciánſki brácie/ y káždy iny wierny/ ktory thák iáko ſłyfzyłz poştánowiłz vpełną wiarę á nádzieię ſwoię o Pánu ſwoim *RejZwierc* 206.

postanowić w kim (2): *RejAp* 195; Iáko y miſtrz gdy komu dziatki nadobnie wychowa/ cnoty pomierne y piękne obyczáie w nich poştánowi *RejZwierc* 99v.

Zwroty: »postanowić mocno« [*szyk zmienny*] (2): gdy ſie vcieczelz do niego [*Boga*] w imię moie [*tj. Chrystusa*]/ poştánowiłz mocno wiarę o miłofierdziu ſwiętym iego *RejPos* 121, 300.

»około siebie, u siebie, sobie, w sobie postanowić« [*szyk zmienny*] (1:1:1:1): *RejPos* 256v; Abowiem kto iuż prawdę v ſiebie poştánowi/ potrzebá mu tego pilno/ áby teź y ſtałość vmyſłu vformował *RejZwierc* 85, 106v, 139.

Szeregi: »umnożyć i postanowić« (1): á przedſię y ſławę y od wŕzech záchowanie [...] vmnożyłz y poştánowiłz ſobie. *RejZwierc* 139.

»utwirdzić, postanowić« (1): Otho w nim pośili wiarę żywą/ oto w nim vmocni nádzieię żywą/ otho w nim vtwirdzi łałość nieodmienną/ oto w nim połthánowi niewątpliwość pewną o zapłátách o pociechach łwoich. *RejAp* 195.

W przeni (2) :

Zwrot: »postanowić w sercach swych (a. naszych)« (2): iż iedno [*poselstwo*] do tych iest wlkazano/ ktorzy taką myłł/ taką wiarę/ á taką pokorę połtánowią w łercach łwych o Pánu łwym *RejPos* 119, 46.

c. *O sprawie natury społecznej* (1) : Abych przepowiedáiąc Ewánielion bez kofztu połtánowił Ewánielion Chrıstufowe *BudNT* 1.*Cor* 9/18.

9. *Pohamować* [*co*] (5) : połtánowił wśfytki walki ná łwiećie y połámał wśfytki przypráwy waleczne *RejPs* 69v.

postanowić czym (1): *RejZwierc* 21v *cf* »i zwyciężyć, i postanowić«.

Zwrot: »w sobie, sobie postanowić« [*szyk zmienny*] (2:1): Bo będziefzli chciał połtánowić w łobie pychę/ [...] toć tu będzie trzebá rozłádku *RejZwierc* 20v, 21v, 73.

Szeregi»pohamować (a. zahamować) a (abo) postanowić« (2): Acz żadny człowiek nie może w łobie włytkiego rázem záhámowác ábo połthánowić *RejZwierc* 73, 141.

»i zwyciężyć, i postanowić« (1): Abowiem iuz tháką rozważną łkromnołcią/ [...] iuz nie tylko młody ále y łtáry síłá łobie y zwyciężyć y połtánowić łnádnie będzie mogł. *RejZwierc* 21v.

10. *bibl. Spełnić, dotrzymać słowa; statuere Vulg, PolAnt; discernere, stare facere PolAnt* [*co*] (5) : PRzetoż połtánowił Pan Bog náłz łowo łwoie ktore mowil do nas *Leop Bar* 2/1; łynowie rołprołzonych z łudu twego/ rułzą łię áby połtánowili widzenie *BibRadz Dan* 11/14; Abych połtánowił przyłięgę/ ktorą przyłięgłem oycom wálzym dáć im ziemię ołpywájącą mlekiem y miodem *BudBib Ier* 11/5, 3.*Reg* 6/12, *Iob* 22/28.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (2) : Componere et transigere, Vmówić y połtánowić. *Mącz* 310b; *Calag* 80b.

Synonimy: **1.A.a.** *obwołać, podać, potwierdzić, przekazać, rozkazać, sprawić, uchwalić, uczynić; b.* *powołać, uczynić, złożyć; c.* *naznaczyć; d.* *osądzić; e.* *mianować, naznaczyć, nominować, obrać, posadzić, powołać, uczynić, wysadzić; B.* *kazać, nakazać, polecić, rozkazać; 2.* *rozpatrzeć, rozważyć; a.* *naznaczyć, obmyślić, poślubić, sprawić, uczynić; b.* *ugruntować; c.* *potwierdzić; 3.* *sprawić, uczynić, udzialać; b.* *założyć; c.* *stworzyć; d.* *pobudować, postawić; 4.* *sprawić; 5.* *pojednać, pogodzić, zgodzić; 6.* *postawić; 7.* *położyć, postawić; c.,d.* *osadzić; 8.* *umocnić, utwierdzić; 9.* *pohamować, powściągnąć, uskromić, zahamować.*

Formacje współrdzenne cf STANOWIĆ.

Cf **POSTANOWIENIE, POSTANOWIONY**

KW (KO, ZCh)